

The background of the cover is a vibrant blue, featuring a complex, wavy, and textured pattern that resembles a liquid or a highly reflective surface. Two cylindrical, metallic-looking objects, possibly capacitors or components of a power system, are positioned diagonally in the upper half of the image. They have a silver or grey finish with gold-colored bands around their middle sections. The overall aesthetic is modern and technological.

Представљене досадашње
ЕУ донације ЈП ЕМС-у

Обновљена ТС Валач

ПОСЛОВНА ПОЛИТИКА

Под председавањем **Дејана Филлиповића** и **Видоја Јевремовића** Надзорни и Управни одбор ЈП EMC одржали су 15-те редовне седнице. Седници Управног одбора ЈП EMC, поред Пословодства, присуствовао је и **проф. др Никола Рајаковић**, државни секретар у Министарству рударства и енергетике у Влади Републике Србије. Једна од доминантних тачака дневног реда односила се на усвајање Програма пословања ЈП EMC за 2010. годину. Како је образложио **Јован Ећимовић**, извршни директор за Економско-финансијске послове, израда Програм пословања је законска обавеза ЈП EMC који се прослеђује надлежним министарствима у Влади републике Србије на оцену и стручно мишљење пре усвајања буџета за наредну годину. Том приликом је речено да је израда свих битних елемената који су обухваћени Програмом базирана на пословању Предузећа у првих девет месеци ове године, али и делом на 2008. као и на претходним годинама када је ЈП EMC остваривао позитиван пословни салдо у пословању и било једно од ретких компанија која је ликвидно пословало. У том контексту базиран је и Програм пословања за наредну годину. Веома је битно истаћи, да је планиран низ инвестиционих већих захвата на изградњу нових објеката, као и реконструкцијама постојећих, у којима би се већим делом користила сопствена планирана финансијска средства, са циљем оживљавања и упошљавања домаћих привредних субјеката, што би био још један од доприноса у превазилажењу глобалне кризе. Наравно, да би како предвиђа Програм пословања у одређеним сегментима била коришћена и ино. финансијска средства посебно из ЕИБ - Ц пакета.

Уважавајући све релевантне факторе, у протеклом периоду планиран укупан приход у идућој години био би 12 милијарди 914 милиона 943 хиљаде динара, који би се пре свега базирао на приходу од основне делатности, сопственим финансијским приходима, приходима од алокација, транзита, прикључака на систем за пренос електричне енергије...Треба истаћи да, се у овој кризној години у земљи и окружењу смањила потреба на тржишту електричне енергије за тим енергентом, управо због поменутог глобалне кри-

НАДЗОРНИ И УПРАВНИ ОДБОР ЈП EMC

Одржане 15-те

Прихваћен и усвојен Програм пословања за 2010. годину. - И идуће године очекује се позитивно пословање Предузећа

зе и смањења привредне производње. У том контексту пројектовани, планирани трошкови пословања били би у граници од 12 милијарди 210 милиона и 977 хиљада динара, а планирана добит на крају 2010. године била би у висини од 66 милиона 975 хиљада динара, наравно, ако не би било неких "непланираних удара" на монетарни систем, као и курс динара, за који се очекује повољнији однос после недавно постигнутих споразума са ММФ. Самим тим побошаће се и неке од ставки приходовања, оживљавањем домаће индустријске производње, транзита и размене електричне енергије што ће се позитивно одразити на укупно планирану добит. По овој теми дискутовали су и **др Милош Миланковић**, генерални директор, **Милош Младеновић**, извршни директор за управљање и тржиште, напоменуто је да стопа губитака у преносу умањена и да је планирана на однос од 2,5 до 2,7 одсто, што је на изузетно високом нивоу и да ће, као таква сигурно утицати на умањење трошко-

ва преноса, а посебно ће доћи до изражаја сада када су се Молдавија и Украјина и Турска прикључиле у паневропски преносни систему. Државни секретар проф др Никола Рајаковић сугерише да ЈП EMC треба имати још амбициознији Програм пословања и да треба бити покретач целокупног привредног развоја у држави са идејом да се на подручју западне Србије целокупна преносна мрежа подигне на више стандарде, а посебно 400 киловолтна мрежа. Сугестија је наишла на одобравање и од стране чланова Управног одбора, тако и од Пословодства, када су поново поменути инвестициони програми; ТС Ниш 2- македонска граница, нова 400 киловолтна ДВ траса Србија Румунија, ТС Лесковац 2, ТС Врање 4, 400 киловолтни потез Крагујевац Краљево. Управо ДВ потез ТС Ниш, Крагујевац, Краљево, чиниће окосницу за пројекте на територији западне Србије, посебно према Бајиној Башти и Црној Гори и северу Косова и Метохије, када је реч о унапређењу преносне мреже у

редовне седнице

тим деловима Републике.

Наравно, када је реч о Програму пословања за наредну годину било је и оних делова Програма, који су се односили на зараде, стимулације исплате јубиларних награда, који су предвиђене за исплату Програмом пословања. Предвиђено је да укупна маса зарада за запослене остане на нивоу од 2009. године и то у складу са Препоруком Владе Републике Србије, која има ограничен карактер у циљу ублажавања кризних ефеката, где сви подједнако требамо допринети што бржем и ефикаснијем изласку из кризног периода. Расподела добит предвиђена је 50 посто оснивачу 50 посто Предузећу. По овим питањима дискутовали су, поред Милоша Миланковића, **Милована Андрића**, председника СЕМС и Видоје Јевремовић. Заузет је начелан став, да се овим питањима приступи заједнички тимски и кооперативно имајући у виду целокупно стање у земљи, како би се превазишле и отклониле све евентуалне несугласице.

Никола Рајаковић, државни секретар наговестио је своје ангажовање пред надлежним институцијама у решавању тог дела пословне проблематике на добробит све три паритетне стране.

Пре усвајања те тачке дневног реда, **Марина Томовић**, директор

Центра за људске ресурсе информисала је Управни одбор о именовању нових пословодних функција у Пословодству ЈП EMC, а које је недавно донето Одлуком Генералног директора, сходно Статуту ЈП EMC и новом Правилнику о реорганизацији и систематизацији послова везаних за најодговорније управне и пословодне послове у Предузећу.

Јован Тодорић, директор Погона преноса Ваљево и **Ненад Луцић** из Службе за књиговодство предложили су Управном одбору извесна основна средства, демонтирану опрему, возила, ауто гуме, мобилне телефоне и разни ситан инвентар за расход и отуђење, што је и усвојено од стране Управног одбора.

М. Вукас

ОДЛУКА О ЗАБРАНИ РАДНОГ АНГАЖОВАЊА КОД ДРУГИХ ЛИЦА

Одлука се односи на руководећа радна места

Свако непоштовање Одлуке сматра се повредом радне обавезе. Запослени који прекрши одредбе може бити распоређен на радно место које није руководеће

Генерални директор ЈП EMC **др Милош Миланковић**, 18. децембра, на основу члана 37. Статута Јавног предузећа Електромрежа Србије, донео је Одлуку о забрани радног ангажовања код других привредних субјеката, правних и физичких лица по основу радног односа, односно другим законским облицима, као што су; уговор о делу,

уговор о допунском раду, уговор о привременим и повременим пословима и сл. запослених у ЈП EMC, који су постављени на руководећа радна места. Одлука се односи на генералног директора, заменика генералног директора, извршне директоре, помоћнике извршних директора, директоре дирекција, саветнике генералног директора, саветнике

извршних директора, руководиоце у погонима секторима, службама и одељењима.

Свако непоштовање наведене Одлуке, односно поступање у супротности Одлуци сматра се повредом радне обавезе у ЈП EMC. У том контексту, запослени који се није придржавао одредби може бити распоређен на друго радно место, а које није руководеће ни саветничко у сагласности са степеном стручне спреме, занимањем, струком и искуством.

М. Вукас

ТРАСА ТС ПАНЧЕВО РЕШИЦА

Састанак стручних тимова

СТРАНА 7

СТИЖЕ ОПРЕМА ИЗ ЕНЕРГОИНВЕСТА

Први контингент у Централном магацину

СТРАНА 7

ПОГОН ПРЕНОСА ОБИЛИЋ

Обновљена ТС Валач

СТРАНА 8

ТРАФОСТАНИЦА НОВА ВАРОШ 1

Наменски објекат при постројењу

СТРАНА 8

ЦЕНТАР ЗА ЕЛЕКТРОНСКУ ИНФОРМАТИКУ

Тридесет година од првог рачунара

СТРАНА 9

“SECI energia” чека српске пројекте за електране на средњем току Дрине и на Ибру

СТРАНА 9

Немачка уложила 400 милиона евра од 2000. године у српску енергетику

СТРАНА 11

Тарифе за “зелене киловате”

СТРАНА 12

ОКРУГЛИ СТО ИНТЕРНЕТ-ЧАСОПИСА БАЛКАНМАГАЗИН

Чиста енергија у Србији

СТРАНА 14

ПЛАН КОМПАНИЈЕ АЛТЕК У СЕНТИ

Производња електричне енергије „на лицу места“

СТРАНА 15

НОБЕЛОВАЦ ЏОЗЕФ СТИГЛИЦ

„Србија мора да ојача сопствену економију“

СТРАНА 17

Представљене досадашње
ЕУ донације ЈП EMC-у
Обновљена ТС Валач

издаје ЈП EMC
Београд, Кнеза Милоша 11

www.ems.co.yu

генерални директор:
др Милош Миланковић

главни и одговорни уредник:
Предраг Батинић

уређивачки одбор:
Мр Драган Балкоски, председник
Мр Радмило Иванковић
Радомир Рибић
Милдан Вујичић
Предраг Батинић

редакција:
Мирослав Вукас
Милдан Вујичић
Александар Опачић

телефон:
(011) 3243 081

припрема и штампа:
ПЛАНЕТА ПРИНТ

predrag.batinic@ems.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658 (497.11) (085.3)

EMC: Електромрежа Србије: лист
Електромреже Србије / главни уредник Предраг
Батинић. – Год. 1, бр. 1 (септембар 2005) -
- Београд (Кнеза Милоша 11): ЈП EMC
2005 – (Београд: МСТ „Гајић“). - 30 cm
Месечно. - Наставак публикације
Електроисток

ISSN 1452 - 3817 = EMC.
Електромрежа Србије

COBISS.SR - ID 128361740

КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА МЕДИЈЕ

Презентација досадашњих донација ЕУ ЈП ЕМС-у

До сада реализовано приближно 70 милиона евра у протеклом периоду. - У 2010. години ЈП ЕМС инвестира још 100 милиона евра

Поводом досадашњих донација Европских институција које су додељене у протеклом периоду Јавном предузећу Електромрежа Србије 30. новембра, у згради Националног диспечерског центра организована је конференција за медије. Веома посећеној конференцији присуствовало је Пословодство ЈП ЕМС предвођено проф. др Милошем Миланковићем, генералним директором Предузећа. Делегацију ЕУ у Србији предводио је Дејан Ребрић, пројект менаџер у том међународном телу, а испред града Мирослав Чучковић, градски секретар.

Милош Младеновић, извршни директор за управљање и тржиште електричном енергијом том приликом одржао је презентацију о досадашњим донацијама које је доделила ЕУ ЈП ЕМС, као и о реализацији донираних средстава по питањима пројеката техничке помоћи, изради студија и реализацији инвестиционих пројеката. Истакнуто је да је досада ЕУ донирала ЈП ЕМС са приближно 70 милиона евра, који су реализовани у различитим сегментима целокупног развоја и унапређења готово свих сегмената Јавног предузећа Електромрежа Србије, а посебно изградње нових преносних капацитета, унапређења управљања преносним системом, затим развоја тржишта, где је ЈП ЕМС препознат као покретач привредног развоја Републике Србије. Управо је Дејан Ребрић, истакао да је ЕУ препознала ЈП ЕМС као лидера у Региону, оператора преноса у држави која има осам перкограничних алокација по питању размене и транзита електричне енергије те је настојање ЕУ да помогну ЈП ЕМС у постизању европских стан-

дарда, а самим тим да се укључе у развој неразвијених подручја у Србији, где ЈП ЕМС изградњом нових преносних капацитета и подизањем појединих делова преносне на виши преносни однос, односно 400 киловолтни и то посебно на подручју западне Србије односно Бајине Баште. Затим нове ДВ трасе Крагујевац - Краљево, потом нове везе са Румунијом од Панче-

Посбно истакнувши да су садашња улагања шест до седам пута већа у односу на годишња инвестициона улагања бившег Електроистока. Очекује се да ЈП ЕМС у наредној години инветира приближно 100 милиона евра, од чега ће 60 одсто бити сопствена инвестициона средства, преосталих 40 одсто из ино кредита и донација. Да се размишља и о новим кадровима сведочи и пример од стране ЈП ЕМС, који је доделио две донације најбољим студентима Више електротехничке школе струковних студија у Београду и то Милисаву

Конференција за медије у НДЦ

ва до Решице, Врање 4, Лесковац 2, Београд 20, нове ТС Бистрица, као и далековод Ниш македонска граница.

Тим поводом др Милош Миланковић је напоменуо да је ЕУ заиста много помогла ЈП ЕМС у протеклом периоду, а да ће се та пракса наставити и у будуће.

Марковићу и Слободану Јоксимићу, који су добили стипендију односно лап-топ рачунар и тим показао пример другим компанијама, задржавајућу устаљену праксу донирања младих и перспективних студената, који ће неки од њих вероватно наћи посао у ЈП ЕМС.

М. Вукас

ИЗ СЕКТОРА И ДИРЕКЦИЈА

САСТАНАК ГРУПЕ ЗА УСАГЛАШАВАЊЕ ИСКЉУЧЕЊА ИНТЕРКОНЕКТИВНИХ И БИТНИХ УНУТРАШЊИХ ДАЛЕКОВОДА У ЈИЕ

EMC домаћин операторима система из региона

Присутни представници из готово читавог региона. - Договорена и прецизирана многа битна питања

Шести састанак Међународне групе за годишње усаглашавање искључења интерконективних и битних унутрашњих далековада за југоисточну Европу одржан је у београдском Хотелу Москва. Организатор и домаћин је био ЈП EMC и то Дирекција за управљање преносним системом, као координатор искључења за 2010. годину

Стручном скупу су присуствовали представници Оператора преносног система: Румуније, Бугарске, Македоније, Грчке, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Хрватске и Србије, док из оправданих разлога скупу нису присуствовали представници Мађарске и Албаније.

Разматрано је више активности из пословног домена тог енергетски значајног међународног тела: план и хармонизација искључења за 2010. годину, процедура измене програма за 2010. годину, real-time искључења за 2010. годину као и размена битних информација за преносне компаније у овом делу Европе, као и несметане токове електричне енергије (размена, транзит).

Годишњи програм искључења свих интерконективних и битних унутрашњих далековада у 2010. години усаглашен је посебно за сваки месец и сваку компанију посебно.

Дефинисане су строге процедуре за измену усаглашеног плана за 2010. годину које су веома битне због

прорачуна и одређивања НТС вредности на месечном нивоу.

Наравно, било је речи и о краткорочном периоду планирања искључења и размени свих релевантних информација у реалном времену.

Одређена су стручна лица из сваког Оператора преносног система која ће у међусобним комуникацијама, по прецизно дефинисаним стандардима, бити у перманентним контактима са координатором односно међусобно.

Дефинисана је целокупна процедура за припрему плана искључења за 2011. годину. Остало је још да се дефинише координатор за 2011. годину, то би требало да буде МЕРСО или ТЕЛ. То питање ће се дефинисати у наредном периоду.

Одржане су и кратке презентације о развојима преносних мрежа, како у Србији, тако и у читавом Региону.

Састанак радне групе која ће радити статичке анализе у „Украјинско-молдавској“ студији

Усклопу припремних активности за израду Студије изводљивости повезивања електроенергетских система Украјине и Молдавије са синхронном облашћу „Континентална Европа“ (бивша УСТЕ интерконекција), у Београду је одржан први састанак радне групе која ће радити статичке анализе. Основни задатак Студије је да размотри под којим условима је могућ паралелни рад ЕЕС Украјине и Молдавије са синхронном облашћу „Континентална Европа“. Студија ће се финансирати парамом које је ЕУ за ту сврху на-

менила Украјини и Молдавији, а радиће је за тај посао формиран Конзорцијум осам европских оператора преносних система. Израда Студије требало би да почне у првим месецима 2010. године.

Договорено је да се рад на изради Студије организује у четири радне групе:

- статичке анализе
- динамика
- оперативна питања
- правна, регулаторна и тржишна питања.

Представници ЈП „Електромержа Србије“ ће са подговорачем

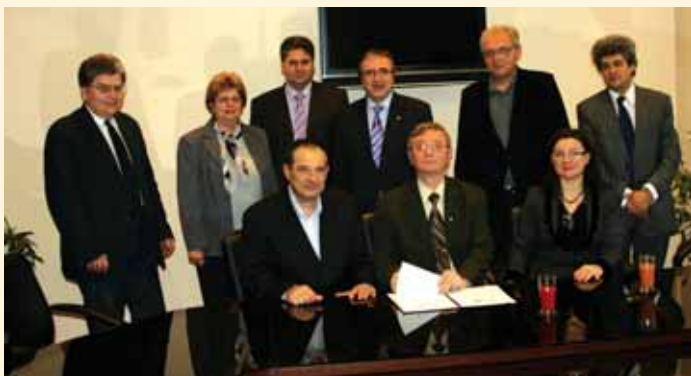
„Електроенергетским Координационим Центром“ из Београда водити рад групе која ће радити статичке анализе и учествовати у раду радних група за динамику и оперативна питања.

Вођа радне групе која ће радити статичке анализе **др Душко Тубић** каже да је на јучерашњем састанку са представницима пољског, мађарског и италијанског ТСО договорен начин рада на том послу, међусобна комуникација и координација, начин прикупљања неопходних података за израду Студије као и интерна подела посла.

ТРАСА ТС ПАНЧЕВО- РЕШИЦА

Састанак стручних тимова

Истовремени радови на изради студија у ЈП EMC и Транселектрики

Стручни тимови Јавног предузећа Електромрежа Србије и румунске компаније Транселектрика, који су задужени за реализацију послова за изградњу новог 400 киловолтног далековода (јужна опција) од ТС Панчево до места Решица у Румунији усавестили су и верификовали до сада реализоване послове.

Договорили су се да се истовремено са обе стране настави на израдама студија из-

водљивости, студијама заштите животне средине, пројектом будуће трасе, решавањем имовинско правних односа и прецизирали да прелазак далеководне трасе границе између Србије и Румуније буде јужно и у непосредној близини Вршца. Разматране су и опције, односно извори финансирања изградње целокупне трасе, и са једне и са друге стране границе.

М. Вукас

СТИЖЕ ОПРЕМА ИЗ ЕНЕРГОИНВЕСТА

Први контингент у Централном магацину

Први део контингента високо напонске 100 киловолтне опреме чији је произвођач фабрика Енергоинвест из Сарајева недајвно је стигао у Централни магацин ЈП EMC. Представници Завода за мере и драгоцене метале 15. децембра, уз присуство представника Сектора Техника и Сектора Инвестиције, као и уз присутност делегираног произвођача опреме обавили су преглед, атестирање и жигосање опреме.

Према уговору, чија је финансијска вредност 314 хиљада и 660 евра, Енергоинвест је у обавези да испоручи 39 струјних и 49 напонско- капацитивних трансформатора. У овом првом контингенту стигло је 21 напонско- капацитивни и 13 струјних трансформатора. Преостали део опреме очекује у наредном периоду.

Приспећем целокупне опреме обавиће се и дистрибуција исте према тренутним потребама Погона преноса у ЈП EMC.

М. В.

У ПОГОНУ ДАЛЕКОВОД ОД ТС НИШ 2 ДО ТС ЛЕСКОВАЦ 2

Прва етапа ДВ трасе вредна седам милиона евра

У четвртак 10. децембра, завршени су радови на првој етапи изградње новог 400 киловолтног далековода од ТС Ниш 2 према македонској граници и то до проширене ТС Лесковац 2. Управо од наведеног датума та деоница функционише у Преносном систему ЈП EMC, односно стављена је под напон. Стручно техничке екипе и комисија, коју су сачињавали представници Сектора Техника, Сектора за Инвестиције, Погона преноса Крушевац, извођача радова и пројектаната у сарадњи са РДЦ и НДЦ извршили сва неопходна испитивања на проширеној ТС 400/220/110 киловолти Лесковац 2 и у поподневним часовима у прошли четвртак, поменути деоницу ставили у употребну функцију.

У проширење ТС Лесковац 2 инвестирано 641 милион 323 хиљаде 306 динара. - Настављају се радови на другој етапи трасе до македонске границе

Изградњу првог дела ДВ трасе у дужини од приближно 40 километара донирала је Европска комисија са седам милиона евра и са још 400 хиљада евра за изградњу пројекта. ЈП EMC је уложио сопствених средстава у висини од 500 хиљада евра за неопходне припремне радове; пројекте, откуп земљишта, сечу шуме...

У изградњи далековода укључен је домаћи конзорцијум Енергопројект, АБС Минел и Енергомонтажа Београд, која је и извела радове уз надзор Сектора за Инвестиције и Технику ЈП EMC.

Радове на проширењу и пројектовању ТС Лесковац 2 на виши напонски, односно 400 киловолтни ниво извело је ПД Електроисток Изградња д.о.о., док је пројекат урадио ПД Електроисток Пројектни биро д.о.о. На том постројењу постављен је нови трафо преносног односа 400/110 киловолти инсталисане снаге 300 мегаволтампера, који је ЈП EMC набавио сопственим средствима од Сименс-Кончара, чија је цена приближно 3 милиона и 200 хиљада евра. Опрема, нове цевне сабирнице, растављачи, прекидачи, струјни и мерни трансформатори... већим

су делом из средстава ЕИБ кредита. Када се саберу сви радови и пројекти у финансијском смислу на проширење ТС Лесковац 2 инвестирано је укупно 641 милион 323 хиљаде 306 динара и 57 пра.

Пуштањем у погон те ДВ деонице побољшаће се укупне напонске прилике у целокупном Преносном систему, који ће сугурно спремнији дочекати предстојећи зимски период. Дакле, како је прва прва етапа завршена, настављају се радови на другом делу трасе од ТС Лесковац 2 до македонске границе, која је изузетно важна за размену и прекограничне енергије у овом делу југоисточне Европе.

Мирослав Вукас

ИЗ ПОГОНА И ЦЕНТАРА

ПОГОН ПРЕНОСА ОБИЛИЋ

Обновљена ТС Валач

Постројење витално значајно за северну српску енклаву на Космету и северну Косовску Митровицу, али и за јужни део града. – Обновљена три поља, оба трансформатора, а постројење „покривено“

ЕМС-ова Трафостаница Валач (110/35 kV), која је у надлежности Погона преноса Обилић, витално је значајна за северну српску енклаву на Космету, посебно за северну Косовску Митровицу, али и за јужни део тог града, чије је већинско становништво албанско.

Врло солидно је реконструисана и појачана пре пет – шест година. Сад је приспело време, да се уз редовне ремонте, то постројење и озбиљно обнови.

- Реновирали смо три поља на 110-киловолтној страни те Трафостанице. Обновили смо поље наме-

њено траси према Трафостаници Нови Пазар 2, као и поља за трансформаторе Т-1 и Т-2.

Обновили смо и кров; што би се рекло – покрили смо Трафостаницу. Реконструисали смо и заштитили порталне конструкције. Све те активности обезбеђују већу сигурност у раду тог постројења. Опрема, која је у потпуности задовољила наше тренутне потребе, стигла нам је с Трансформаторске станице Панчево 2.

Оба трансформатора изванредно су ремонтована. Отклоњена су нека цурења и нека топла места. Сходно томе, значајан посао обављен је на

врло солидан начин, - каже **Божа Ковачевић**, директор Погона преноса Обилић.

П. Батинић

ТРАНСФОРМАТОРСКА СТАНИЦА НОВА ВАРОШ 1

Наменски објекат при постројењу

Комплетно опремљено пет апартмана. Добри услови за одмор на Златару и колини.

Трансформаторска станица 110/35-киловолтна налази се у погону од 1984. године. Смештена је на улазу у Нову Варош на обронцима Златара поред пута за Сјеницу. Поред сопствене потрошње, карактерише је један енергетски трансформатор од 20 мегаволтампера старије генерације румунске производње, два 110 килвоолтна далековода; ХЕ Кокин Брод- ТС Нова Варош улаз, ХЕ Расток- ТС Потпећ- Кокин Брод и три 35 далековода Нова Ва-

рош 1 према ТС Нова Варош 2 и два према Кокином Броду, а реч је о спојним пољима- каже **Срђан Мариновић**, руковаоц на ТС и домаћин у Наменском пословном објекту из Погона преноса Ваљево те наставља.- Трафостаница је смештена на хиљаду метара надморске висине. Припада групи чувних трафостаница, дакле поседнута, с тим што у поподневним и ноћним часовима од 15 до 07 часова примењујемо даљински систем манипулативних процеса управљања. Приликом градње објекта, наставља Мариновић, наишло се на старо мање гробље, које је измештено на нову локацију.

Неких пет година после почетка рада постројења, дакле 1989. почели су радови и на изградњи Наменског објекта у кругу трансформаторског постројења, а он је завршен и усељен 1990. године. У једном од станова станујем са својом обитељи и родитељима. Поред тог стана комплетно је опремљено још пет апартмана намењених за четири особе, а који су запосленима доступни преко читаве године, посебно у јеку зимске и летње сезоне. Тренутно у апартманима нико не борави, док су

прошле и ове године у сезонама одмора били попуњени. Смене трају по седам дана, од суботе до суботе. Заинтересовани, односно потенцијални корисници услуга у Наменском објекту, пријављују се Центру за људске ресурсе. Сами одређују број боравишних дана, који могу бити и дуже од једне боравишне смене. Тренутна цена коришћења апартмана је 350 динара дневно по особи.

Морам истаћи, да су досадашњи корисници били задовољни смештајем и боравком, и поред тог што сами припремају оброке и користе своју постељину. Струја, вода и грејање су потпуно раздвојени. Грејање је на електричну енергију и користи се као од 63 килвата. Ових дана очекује се допремање нових телевизора за сваки апартман. Ипак, неопходно би било санирати и влагу, која се појавила на плафону једног апартмана у поткровљу. Боравак на свежем, чистом ваздуху Златара, близина ски стаза у зимском периоду, као и близина акумулационих језера посебно лети остају у лепом сећању корисницима Наменског објекта у Новој Вароши,- закључује на крају разговора Мариновић.

М. Вукас

ЦЕНТАР ЗА ЕЛЕКТРОНСКУ ИНФОРМАТИКУ

Тридесет година од првог рачунара

EMC-ов Центар за електронску информатику обележио је 30 година откако је у популарни ЕРЦ стигао први рачунар. Био је то IBM – 3. Тиме је почео развој рачунарског центра нашег Предузећа, чији су запослени својевремено радили и за Електропривреду Србије. Данас је у Центру тридесетак упослених.

Скромну прославу у Центру, увеличали су присуством **Видоје Јевремовић**, председник Управног одбора EMC-а, **др Милош Миланковић**, генерални директор Предузећа, и чланови Пословодства.

- Увек смо се трудили да будемо у врху примене нових технологија. Неколико година после IBM-ових рачу-

нара, 1986. године, стигли су VAX 11785. Деведесетих година увели смо савремене АЛФА сервере и рачунаре. Потом следи ова најновија генерација. Сад смо купили десетак нових, а то није мала инвестиција. Реч је о модерном развоју мреже. Увек смо се трудили да примењујемо најновије технологије. Правили смо, с друге стране, углавном сами софтвере за потребе Електроистока, потом и EMC-а. Раније смо радили и за потребе Електропривреде Србије, а сада само за наше Предузеће. За све ово време кроз ЕРЦ је прошло много људи. На жалост, то сведочи и о великом одливу кадрова премда смо увек настојали да их задржимо и да се усавршавамо. Поједнако водимо рачуна о улагањима и у софтвер, и у кадрове, - рекао је **Бранислав Бибић**, директор Центра за пословну информатику.

Прослави је присуствовало и 30-так гостију – пензионера, као и бивши радници ЕРЦ-а.

П. Б.

“SECI energija” чека српске пројекте за електране на средњем току Дрине и на Ибру

Изградња неколико електрана на средњем току Дрине, фарме ветрењача и финансирање коридора који ће повезати друмски, железнички и морски саобраћај јесу најзначајнији делови договора који су током недавних разговора у Риму постигли чланови делегација Србије и Италије.

Никола Рајаковић, државни секретар у Министарству рударства и енергетике, каже да су Италијани показали велики интерес за улагање у енергетику, и то у обновљиве изворе енергије, али и у хидропотенцијале.

- Италијани за сада нису специфицирали локације где би градили фарме ветрењача. То је за сада договорено у начелу. Пре него што почне реализација озбиљних пројекта, потребно је да буду обављени технички радови, - каже Рајаковић.

Изразили су и јасан интерес за градњу електрана на средњем току Дрине, где би било изграђено неколико електрана мањег капацитета. Саговорник “Политике” наводи да ни ови пројекти нису за сада развијени, као на пример у горњем току Дрине.

- Техничка документација коју у овом тренутку имамо није довољно развијена да бисмо могли да дефинишемо колике снаге ће бити електране. То ће бити одређено када за почетак буду завршене предфизибилити студије. После тога ће се радити детаљније и прецизније при чему ћемо водити рачуна о српским интересима - напомиње Рајаковић.

После потписивања уговора у Италији, следећи кораци су управо рад на техничкој документацији на вишем нивоу, што значи да ће наши стручњаци из области енергетике радити са италијанским колегама. Партнер за већину тих пројеката је Електропривреда Србије, док је Влада Италије одредила да њихов заступник буде компанија “SECI energija”. Они ће се договорити ко ће бити носилац израде пројеката из којих ће се видети јасна техничка и економска слика исплативости и техничке оправданости тих програма. Тада ће се утврдити колики проценат власништва ће која страна имати и сразмерно томе колико ће електричне енергије бити подељено домаћинствима у Србији и Италији.

- Уколико се утврди да су ти пројекти оправдани, за њихову реализацију биће по-

ребно годину и по, после чега се на грађевинску дозволу чека две године. Уколико све буде како треба, од 2017. године струју ће добити домаћинства у две државе - нагласио је Рајаковић.

Како “Политика” незванично сазнаје, ускоро ће бити урађена и анализа пројеката ревитализације железничке пруге Београд-Бар, градња новог друмско-железничког моста на Дунаву - Жежељевог моста и пројекта аутопута Београд-Темешвар.

Споразум у Риму је наставак сарадње две државе. Министар рударства и енергетике **Петар Шкундрић** и министар за економски развој Италије **Клаудио Скајола** потписали су 9. марта ове године протокол о сарадњи у енергетици. Почетком јуна ЕПС и “SECI energija” су у Београду потписали споразум о изградњи девет хидроелектрана на реци Ибар. Тада је директор ЕПС-а Марковић нагласио да “ЕПС са оптимизмом улази у тај пројекат” и да очекују да “за неколико година из Ибра користимо нову и чисту хидроенергију”.

(Напомена: текст је у потпуности преузет из листа “Политика” од 18.11.09.)

Замрзавање плата и пензија у 2010.

Министарка финансија Србије **Диана Драгутиновић** изјавила је да ће и у ТЕКУЋОЈ години плате запослених у јавном сектору и пензије бити замрзнуте.

Она је рекла да је предвиђено и замрзавање плата запослених у јавном сектору који у просеку износе 25 посто трошкова зарада, као и дела субвенција за покривање зарада запослених у појединим јавним и предузећима која још нису приватизована. Драгутиновићева је оценила да је реч о уштеди од два до два и по посто бруто-друштвеног производа у наредне две године.

Министарка је навела да је то велико смањење, али је додала да оно неће бити довољно да се смањи разлика између прихода и расхода у 2010. години.

- Постоје различите стратегије које је Влада могла применити да би овај раскорак смањила: раст пореских стопа или смањење јавне потрошње. Определила се за ово друго. Такође, у оквиру изабране стратегије, постојале су две опције: одрицање од нечега великог или узимање од свега помало, или од свих помало. Влада је изабрала стратегију

једнаке расподеле терета прилагођавања или - од свих по мало, - казала је Драгутиновићева.

Диана Драгутиновић је навела да ће се Влада у 2010. "усредсредити на јавна предузећа која имају највише проблема, а то су Железница, Ресавица и ЈАТ".

- Оно што је неоспорно јесте да тамо има значајног вишка запослених који ће делити судбину вишка запослених у држави и локалној самоуправи, - рекла је министарка.

Драгутиновићева је казала да ће реформе почети од пензијског система.

- Уколико у томе успемо, а надамо се да хоћемо, остале реформе биће лакше. Велика реформа у једној области, а нарочито најважнијој и највећој, делује као окидач за реформе и у осталим великим системима, - рекла је она.

Драгутиновићева је навела да се планирају и промене Закона о порезу на имовину и да је то Закон о којем у Влади постоји највећи степен сагласности.

- Такође, промене у овој области, дакле кад је у питању имовина која није покретна, најмање су болне, много мање, на пример, од промена

које се тичу мобилних економских актера (предузећа). Промене ће створити основу за повећање прихода локалних самоуправа, - казала је Драгутиновићева додајући да закон неће оставити простора за "слободне интерпретације".

Говорећи о контроли трошења државних пара, она је рекла да постоји сагласност да закон о буџетском систему прерасте у закон о буџетском систему и фискалној одговорности.

- Рок за његово усвајање је април 2010. године да би се буџет за 2011. радио поштујући фискална правила, - рекла је Диана Драгутиновић.

На питање да ли ће неко сносити одговорност уколико се покаже да је лоша процена да ће бити већи приходи државе због привредног раста у наредној години, Драгутиновић је одговорила:

- Прогнозе се ретко када остварују. Не само овде већ нигде. И нико озбиљан не може да каже тачно колика ће, на пример, бити инфлација, курс динара према евр, економски раст или јавни приходи, ни дан раније, а камоли годину дана унапред.

АГЕНЦИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Цена електричне енергије виша 10 посто

Агенција за енергетику саопштила је да је прихватила предложени раст цена електричне енергије за тарифне купце у просеку за 10 посто, уз одређене напомене и захтеве.

Агенција је доставила Електропривреди Србије и Електропривреди Србије мишљења о њиховим предлозима цена електричне енергије, односно, коришћења преносне и дистрибутивних мрежа. ЕПС и EMC су предлоге цена, уз мишљење Агенције за енергетику, доставили Влади Србије на сагласност.

Подаци на основу којих су предложене цене обрачунате заснивају се на планираним ценама и физичким величинама за 2009. годину и Агенција је затражила од ЕПС-а и EMC-а да јој до-

ставе податке за 2010. годину и пројектовану висину цена у наредном периоду.

Агенција је указала да би требало да се прекине с праксом одређивања цена на краткоточним основама, јер се тиме угрожава реализација инвестиција и сигурност снабдевања електричном енергијом у наредним годинама.

Да би се политика цена могла да водити на бази дугорочнијих циљева, који морају да садрже и рационализацију трошкова, Агенција је позвала енергетска предузећа да у што краћем року доставе Влади Србије на сагласност планове рада и развоја, који ће обухватити период барем до 2015. године.

Примена нових цена доноси важну новину у отварању тржишта и ослоба-

ђању од монопола, наведено је у саопштењу. Наиме, пет ЕПС-ових привредних друштава за дистрибуцију електричне енергије први пут је доставило предлоге цена коришћења дистрибутивних мрежа.

Почетком примене нових тарифа, омогућено је и потрошачима прикљученим на дистрибутивну мрежу да, уколико желе, промене снабдевача и купују електричну енергију од оног који би је понудио под повољнијим условима. Могућност и право избора снабдевача имаће и домаћинства од 2015. године. До сада су ту могућност имали велики потрошачи на преносној мрежи, мада је, због повољних цена енергије коју продаје ЕПС, нико није користио.

Немачка уложила 400 милиона евра од 2000. године у српску енергетику

Влада Немачке је од 2000. године до сада инвестирала око 400 мил ЕУР у енергетске пројекте у Србији, изјавио је данас (9. новембар 2009. године) амбасадор Немачке у Београду **Волфрам Мас** (Wolfram Mass).

Амбасадор је на конференцији “Српско-немачки дијалог о енергетској ефикасности” казао да је највећи део новца уложен у модернизацију инфраструктуре у српској енергетици.

Министар рударства и енергетике Србије **Петар Шкундрић** казао је да су међу енергетским пројектима које је Немачка подржала у Србији преко Немачке развојне банке (KfW) набавка опреме и реконструкције термоелектрана и хидроелектарна, као и обнове даљинског система грејања.

Шкундрић је казао и да Министарство у сарадњи са немачком организацијом за техничку сарадњу GTZ припрема закон о рационалном коришћењу енергије, који ће омогућити побољшање енергетске ефикасности.

Улагање у енергетику и побољшање енергетске ефикасности, навео је Шкундрић, неопходно је за даљи економски развој Србије.

Министар животне средине и просторног планирања Србије **Оливер Дулић** казао је да ће уштеде енергије и већа енергетска ефикасност омогући-

ти и правилници који ће пратити нови Закон о планирању и изградњи, којим се постављају правила за изградњу објеката.

Разматра се и увођење правила, навео је он, која ће обавезати грађане у Србији за потпуно заврше раније изграђене објекте, постављањем изолационих материјала и фасаде, да би се уштедела енергија.

Дулић је казао да је за изолацију и фасаду куће од 100 м² потребно око 2.500 евра, што се исплати кроз неко-

лико година кроз уштеду енергије.

Српско-немачки дијалог о енергетској ефикасности и пратећи сајам организовани су у оквиру манифестације “Дани Немачке” у Србији поводом 20 година пада Берлинског зида.

На сајму су се представиле банке и лизинг компаније које одобравају зајмове за побољшање енергетске ефикасности из кредитних линија Немачке развојне банке, као и петнаестак компаније чији производи омогућавају уштеду енергије.

ПРОЈЕКТИ ЕПС-а И НЕМАЧКОГ RWE

Оживљава хидроенергетика Србије

Директор Електропривреде Србије (ЕПС) **Драгослав Марковић** изјавио је да је с немачком компанијом PBE потписао меморандум о разумевању о изградњи хидроцентрала у Србији.

Марковић је рекао да Меморандум обухвата рад на три велика пројекта у хидроенергетику Србије - пројекат реверзибилне хидроелектране “Ђердап 3”, енергетског и привредног искоришћења Велике Мораве и заједнички пројекат са Републиком Српском – градња хидроелектрана на потезу Горње Дрине.

- Укупна вредност свих тих пројеката у коначном обиму, јер је то дуготрајан процес, превазилази пет милијарди евра. Надамо се да ћемо тим пројектима чисте енергије, из хидропотенцијала, побољшати енергетски портфолио наше компаније, - рекао је Марковић. Он је изразио наду да ће реализација тих пројеката, израде студија и анализа, почети већ ове године.

САСТАНАК ПРЕ ПОПИСНИХ АКТИВНОСТИ У ЈП EMC

Поштовати прописане рокове

Попис подлеже интерној и спољној ревизији. - Од наредне године мањи број пописних комисија

Према устаљеној пракси, као и до сада, пред сваки редовни Натурални годишњи попис, састанак чланова Централне пописне комисије са председницима пописних комисија уз присуство представника Сектора ЕФП одржан је 8. децембра. То приликом детаљно су договорене и прецизиране све активности у процесу пописа, као и то да се поштују прописани рокови. Коначан Елаборат по завршеном по-

пису комисије достављају Централној пописној комисији, а то се исто односи и на Извештај о завршеном попису. Сам попис се спроводи у условно речено, у три круга. Према тренутном стању, штампаних листа из базе података, затим са стањем 31. децембар, и потом према киженима насталим у периоду пре и после Нове године.

Сам поступак пописа спроводи се према постојећој организацији и

систематизацији. Наредне године спроводиће се на нешто модификовани начин услед увођења бар- кодног система, а биће смањен и број пописних комисија. Препорука је да се све активности спроведу уз максимално ангажовање запослених и пописних комисија, пошто бар- кодни начин евидентирања основних средстава представља један од контролних инструмената пописа, општо читав пописни процес подлеже интерној и спољној ревизији.

М. Вукас

Тарифе за „зелене киловате“

Усвајањем уредбе о подстицајним мерама за производњу електричне енергије из обновљивих извора Влада Србије обезбедила мотив свим који су спремни да улажу у производњу „чисте“ струје

После скоро годину дана усаглашавања износа за фид-ин тарифе и неких других детаља око подстицања коришћења обновљивих извора енергије за производњу струје, Влада Србије је на јучерашњој седници коначно усвојила Уредбу о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије. У пакету са овим документом усвојене су и измене и допуне Програма остваривања стратегије развоја

измене Програма и усвојене Уредбе, поред ефикаснијег коришћења сопствених потенцијала, смањења емисија гасова, „стаклене баште“, смањења увоза фосилних горива, развоја локалне индустрије и отварања нових радних места - допринети и остварењу глобалних циљева Међународне агенције за обновљиву енергију (ИРЕНА), чији је Србија један од оснивача.

“Планирамо да се у периоду до 2012. године изгради најмање 45 МЊе капацитета у малим хидроелектранама, 45 МЊе постројења која користе

просечном месечном потрошњом од 350 кЊх, при чему би се избегло емитовање близу милион тона ЦО₂.

На доношење ових прописа Србија је била обавезна и због хармонизације са европским прописима кроз имплементацију Директиве 2001-77 о обновљивим изворима енергије и Директиве 2003-30 о промоцији биогорива. Све ово, такође, треба да допринесе остварењу одрживог развоја Србије.

Као основни разлози за предлог измена Програма у области обновљивих извора енергије, **Дејан Стојадиновић**, помоћник за обновљиве изворе у Министарству рударства и енергетике наводи ефикасније коришћење сопствених потенцијала у производњи енергије, смањење емисија „гасова стаклене баште“, смањење увоза фосилних горива, развој локалне индустрије и отварање нових радних места.

Привлачење и ангажовање приватних инвестиција ће се обезбедити спровођењем политике подстицаја за производњу електричне енергије из обновљивих извора, што је регулисано уредбом коју је Влада усвојила на данашњој седници.

Политика подстицаја подразумева гарантоване откупне цене за сву електричну енергију произведену у малим хидроелектранама, постројењима на биомасу, ветроелектранама, соларним електранама и електранама које користе биогаз, депонијски или канализациони гас, у периоду од 12 година од почетка производње

Циљ у коришћењу биогорива је да 2012. године учешће биогорива у саобраћају износи најмање 2,2 посто, што ће се обезбедити стављањем у промет више од 130.000 тона биодизела на тржиште (2010. године 22.000 тона, 2011. 44.000 тона и 2012. године 66.000 тона). Планирано повећање учешћа биогорива у саобраћају у Србији ће се обезбедити коришћењем биодизела, с обзиром да у Србији постоје могућности за производњу - од сировина до производних капацитета (процењена могућност производње је од 140 до 250 хиљада тона биодизела годишње, у зависности од структуре сетве), а остварење циљног учешћа од 2,2 посто у 2012. години ће се обезбедити уметавањем биодизела у дизел горива која се користе у саобраћају.

Гарантоване откупне цене електричне енергије произведене из обновљивих извора и комбиноване производње

Врста електране	Откупна цена (евроценти/kWh)
Мале хидроелектране	7,8 – 9,7
Постројења на биомасу	11,4 – 13,6
Биогаз	12 – 16
Канализациони и депонијски гас	6,7
Ветроелектране	9,5
Соларне електране	23
Електране на геотермалну енергију	7,5
Електране са комбинованом производњом	7,6 – 10,4
Електране које користе отпад	8,5 – 9,2

енергетике Србије до 2012. године, које је Министарство рударства и енергетике предложило. Да би се повећало коришћење обновљивих извора енергије у Србији исто министарство је припремило и Уредбу о стицању статуса повлашћеног произвођача, коју је Влада усвојила у септембру ове године.

“Ова правна регулатива треба да допринесе да Србија до краја 2012. године повећа производњу електричне енергије произведене из обновљивих извора за 7,4 посто у односу на 2007. годину”, каже министар рударства и енергетике **проф. др Петар Шкундрић**, напомињују да ће предложене

енергију ветра, 5 МЊе соларних електрана, 2 МЊе постројења на биомасу и 5 МЊе на биогаз”, каже Шкундрић.

За остварење постављеног циља планирано је привлачење и ангажовање приватних инвестиција у износу од 200 милиона евра, за финансирање изградње 100 МЊе нових капацитета који користе обновљиве изворе, чиме би се до 2012. производња „зелене електричне енергије“ у односу на 2007. годину повећала за 7,4% тј. додатних 735 милиона киловат часова. То је количина електричне енергије којом је могуће подмирити годишње потребе за енергијом 175 хиљада домаћинстава, са

СРБИЈИ ОД ЈУЖНОГ ТОКА ПОЛА МИЛИЈАРДЕ ЕВРА

Заједничко предузеће Србијагаса и Газпрома

Јавно предузеће Србијагас и руски Газпром регистровани су у Швајцарској заједничко предузеће за изградњу гасовода "Јужни ток" кроз Србију, рекао је директор Србијагаса **Душан Бајатовић**.

Уговор о оснивању предузећа "Јужни ток Србија", првог које је Газпром основао са учесницима изградње тог гасовода, у швајцарском граду Цугу потписао је са Бајатовићем **Павел Одеров**, директор "Јужног тока".

Како је раније најављено, Србијагас ће имати 49 посто власништва у заједничком предузећу, а руска државна компанија Газпром имаће већински удео од 51 посто.

Деоница "Јужног тока" кроз Србију требало би да буде дугачка 450 километара, а капацитет од 36 до 41 милијарде кубних метара гаса годишње. Вредност инвестиције у тај део гасовода биће најмање 700 милиона евра. Баја-

товић је недавно навео да би приход од транзитне таксе за гас кроз "Јужни ток" могао да за Србију достигне пола милијарде евра годишње.

Директор Србијагаса навео је да ће после регистрације предузеће наставити са изградњом студије изводљивости, затим са доношењем коначне инвестиционе одлуке и коначно изградњом гасовода.

- Израда студије изводљивости за српско тржиште биће ускоро готова, - истакао је Бајатовић.

На питање да ли ће бити потребно да се и у Србији оснује ћерка компанија, Бајатовић наводи да ће то бити неопходно урадити уколико на снази остану постојећи закони. Ипак, није могао да прецизира када би то могло да се деси.

Будући магистрални гасовод "Јужни ток", заједнички пројекат Газпрома и италијанског Енија, требало би да преноси руски гас испод Црног мора, цевоводом дугачким 900 километара.

Пројектом је предвиђено да траса гасовода "Јужни ток" полази од руске луке Новоросијск, преко дна Црног мора до бугарске луке Варне, одакле се преко Балканског полуострва, Србије и Мађарске наставља до Аустрије и Италије.

Вредност инвестиције је процењена на 20 млрд ЕУР, капацитет би требало да буде 63 милијарде кубних метара годишње, изградња би требало да почне у 2011. години, а рок за завршетак радова је крај 2015. године.

Споразум о изградњи "Јужног тока" до сада су осим Србије, потписале и Бугарска, Словенија, Мађарска и Грчка, а недавно Хрватска и Република Српска.

П. Б.

УЛАГАЊА У ПРОИЗВОДНЕ КАПАЦИТЕТЕ

Кинески кредит за Термоелектрану Костолац Б

Инвестициони пакет вредан 700 милиона долара

Директор Термоелектране "Костолац" **Драган Јовановић** и **Ћин Чуншенг**, потпредседник "Кинеске националне корпорације за увоз и извоз електромашинске опреме" потписали су крајем прошле године "Протокол за Пројекат Термоелектране Костолац Б".

Говорећи о значају тог пројекта, на коме се ради још од почетка априла прошле године, Драган Јовановић је напоменуо да је реч о инвестиционом пакету великих пројеката за Костолац, који се састоји од ревитализације два блока од по 350 мегавата, изградње постројења за одсумпоравање димних гасова, капиталне инвестиције у повећање капацитета копа "Дрмно" и изградње новог енергетског капацитета Б3 (снага ће се посебно одредити у студији изводљивости). Вредност радова требало би да износи готово 700 милиона долара.

После усаглашавања техничке понуде, како је рекао Јовановић, моћи ће да се иде ка прелиминарној комерцијалној понуди. Те разговоре иницијало је Министарство рударства и енергетике, а прва званична одлука потекла је од Управног одбора ЕПС-а. Сада се очекује да Влада Републике Србије донесе одговарајуће техничке одлуке и да "Кинеска национална корпорација" достави препоруку одговарајућих институција НР Кине да ће она бити носилац пројекта.

Ћин Чуншенг је истакао да је у склопу мера због економске кризе кинеска Влада усвојила низ мера помоћи кинеским компанијама и могућност давања преференцијалних кредита другим земљама вредних 10 милијарди долара. То би, како је рекао Чуншенг, свакако требало искористити, како би се са реализацијом пројекта у Костолацу кренуло већ почетком идуће године.

Кинези нам нуде кредит за развој енергетике

Кина је заинтересована да Србији да кредит који би се користио за енергетске капацитете у нашој земљи. Кинези су, наиме, заинтересовани да део средстава који се користе за изградњу мостова у Србији буде искоришћен, поред инфраструктуре, и за ту област српске привреде.

Осим моста Борча - Земун, кинеским званичницима је раније предложена и изградња нове модерне луке на Дунаву и посебна бесцаринска индустријска зона. Сада је, међу-

тим, у плану и област енергетике. Кина ће се тиме придружити Италијанима, Немцима и Русима.

Тако је "Електропривреда Србије" недавно потписала меморандум о сарадњи са енергетском компанијом RWE из Немачке о изградњи хидроелектране на Дунаву, Морави и Дрини. Протекле недеље је српска делегација и са Италијом потписала споразум о градњи електроенергетских капацитета вредних милијарду и по евра.

Струја из обновљивих извора

Влада Србије усвојила је Уредбу о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије. Политика подстицаја подразумева дванаестогодишњи период од почетка производње у ком ће откупне цене бити гарантоване за сву електричну енергију произведену у малим хидроелектранама, постројењима на биомасу, ветроелектранама, соларним електранама и електранама које користе биогаз, депонијски или канализациони гас.

Чиста енергија у Србији

Србија има солидан потенцијал за производњу енергије из обновљивих извора енергије - ветра, сунца, хидропотенцијала (малих хидроелектрана) и биомасе - и добродошли су инвеститори заинтересовани да, уз могућност коришћења потстицајних мера Владе Србије, улажу у капацитете за производњу чисте енергије, закључак је округлог стола интернет часописа Балканмагазин

„Србија у обновљивим изворима енергије располаже потенцијалом који је једнак годишњем еквиваленту потрошње 4,3 милиона тона нафте. Од те количине енергије 63 одсто би могло да се добије из биомасе, 14 одсто из хидропотенцијала, 14 одсто из сунчеве енергије, пет из ветра а четири из биотермалних извора. Влада Србије је 20. новембра, усвајајући потребне уредбе створила предуслове за улагање у ову област,” рекао је проф. др Петар Шкундрић, министар рударства и енергетике у Влади Србије на округлом столу интернет часописа Балканмагазин, позивајући инвеститоре да улажу у изградњу малих хидроелектрана, ветропаркова и у производњу електричне и топлотне енергије, коришћењем соларне и геотермалне енергије, биомасе и отпада јер је, како је нагласио, „држава створила све потребне предуслове”.

Подсећајући да је Европски парламент прошле године донео закључак да је неопходно, у односу на де-

ведесете године, у производњи електричне енергије обезбедити учешће од 20 одсто производње на бази обновљивих извора енергије и донети законски оквир да би се ресурси могли рационално и ефикасно искористити, Шкундрић истиче да је Србија урадила све што се од ње очекивало

„Министарство рударства и енергетике и Влада Србије покушавају да одговоре захтевима савременог тренутка и усагласе енергетску политику са политиком развијених земаља и земаља Европске уније. Сада очекујемо од инвеститора, који су добили дозволе, да почну реализацију тих пројеката. У наредних пет година у Србији можемо очекивати неколико милијарди евра инвестиција у изградњу погона за производњу електричне енергије из обновљивих извора,” рекао је Шкундрић.

Истичући да је Влада Србије одобрила још 10 дозвола за подизање малих хидроелектрана, Шкундрић је представио Уредбу о изменама и допунама Програма остваривања стратегије развоја енергетике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године, Уредбу о мерама подстицаја за производњу електричне енергије, коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије и у септембру усвојену Уредбу о стицању статуса повлашћеног произвођача електричне енергије. Овим сетом докумената

Влада Србије је заокружила правни оквир за развој те области и прописала услове за остваривање права коришћења фид-ин тарифа (Feed-in tariff) - државних стимулација за енергију добијену из обновљивих извора.

Фид-ин тарифе, заправо, неће ићи из државне касе већ ће, према Уредби, Електропривреда Србије (ЕПС) бити дужна да струју произведену из обновљивих извора откупује по вишим, гарантованим ценама које је одредила Влада. Та цена на крају ће бити у рачунима које плаћају потрошачи струје у Србији, дакле, привреда и грађани али, Шкундрић је истакао: „Улагања у обновљиве изворе у Србији неће значајно утицати на промену комерцијалне цене енергије у земљи у наредне четири године. Кад све буде реализовано, цене ће се повећати 1,8 одсто, али ће бити смањена емисија штетних гасова 10 одсто.”

Гарантоване цене по киловатчасу електричне енергије добијене из обновљивих извора кретаће се од 7,8 до 23 евроценти по киловатчасу за период од 12 година од почетка производње. Тренутна цене електричне енергије у Србији је око четири евроцента по киловатчасу.

Говорећи о интересовању иностраних инвеститора, Шкундрић подсећа да су значај обновљивих ресурса Србије процењивале земље ЕУ, а да је највећи интерес показала Италија.

„Са италијанском владом потписан споразум о искоришћењу дела хидропотенцијала и ветра и договорен је извоз чисте енергије. Италијани су заинтересовани да око 1.000 мегавата буде оквир за производњу чисте енергије”, навео је Шкундрић истичући да су „вођени и разговари с немачком компанијом RWE о стратешком партнерству и искоришћавању хидропотенцијала Ђердапа 3”.

Наглашавајући да Србија треба да рачуна и на могућност коришћења уљаних шкриљаца и производњу електричне и топлотне енергије из комуналног и технолошког отпада, Шкундрић каже: „Србија има уљане шкриљце које немају околне земље. Али, они нису обухваћени уредбама. А комунални и технолошки отпад у акцији „Очистимо Србију” моћи ће да буде претворен у чисту енергију.”

УЛАГАЊА У ПРОИЗВОДНЕ КАПАЦИТЕТЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Дрина чека партнера

Ускоро тендер за изградњу неколико хидроелектрана у горњем и средњем току

Република Српска ће расписати јавни позив за избор стратешког партнера за изградњу хидроелектрана у горњем току Дрине, а стратешки партнер биће изабран у договору са Србијом, - изјавио је **Слободан Пухалац**, министар индустрије, енергетике и рударства Републике Српске, на регионалној министарској конференцији о климатским променама и енергетици у Београду.

- Када изаберемо стратешког

партнера, онда ћемо знати ко ће радити на истраживању, развоју, градњи и експлоатацији, - нагласио је Пухалац.

На горњем току Дрине, према његовим речима, биће изграђена хидроелектрана Бук Бијела, Сутјеска, Фоча и Паунци, док ће на средњем току бити изграђено неколико објеката. Пухалац је изразио очекивање да ће у релативно кратком времену доћи до избора будућих стратешких партнера за оба подручја.

Пројектована снага за горњи ток Дрине, каже он, износи око 350 мегавата у садашњој концепцији без Црне Горе, док би капацитет хидроелектрана на средњем току у првој фази био око 300 мегавата.

- Дрина има потенцијал од најмање хиљаду мегавата инсталисане снаге и желимо да са оним ко нам буде одговарао као стратешки партнер то што пре реализујемо. Треба бити свестан да смо последње објекте направили пре 20 година, а за градњу нових треба најмање шест година, - рекао је Пухалац.

Електронски факултет у Нишу обележио 49-годишњицу

Универзитет у Нишу
Електронски факултет у Нишу
University of Niš
Faculty of Electronic Engineering
<http://www.elfak.ni.ac.rs>

49

Електронски факултет Универзитета у Нишу обележио је наведено 49 година успешног образовања врхунских кадрова за потребе наше електронске индустрије.

- У протеклих готово пола века постојања у нашој високошколској кући знање је стекло готово 1.300 студената, чиме се врло поносимо. Основне академске студије орга-

низоване су у једном студијском програму, баш као што је организован и београдски Факултет, а модули су електроенергетика, електроника, телекомуникације, рачунарство и информатика, управљање системима и микроелектроника. Пета година студија намењена је стицању мастерс дипломе, - каже **проф. др Драган Тасић**, продекан за наставу нишког Електронског факултета.

П. Б.

ПЛАН КОМПАНИЈЕ АЛТЕК У СЕНТИ

Производња електричне енергије „на лицу места“

Компанија Алтек је у 2008. години започела изградњу најсавременијег постројења за пречишћавање отпадних вода уз производњу електричне енергије на лицу места у вредности од 10 милиона долара, а у својој фабрици за производњу квасца у Сенти. Компанија очекује да ће имати и вишка електричне енергије, коју

ће продавати општинској електро-дистрибутивној мрежи.

Постројење је пројектовало компанија „Hager + Elzeser“, светски лидер у индустрији прераде отпадних вода. Ова компанија комбинује аеробни и анаеробни систем пречишћавања отпадних вода и конвертује биолошки отпад у био-гас који се затим може

искористити за производњу електричне енергије. На тај начин се испуњавају високи захтеви компаније Алтек, и паралелно подмирују потребе за енергентима пречистача отпадних вода чувљајући притом природне ресурсе и спречавајући загађење околине максимално поштујући Кјото протокол.

ЗНАЧАЈАН КОРАК У ХАРМОНИЗАЦИЈИ ТРЖИШТА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ У ЕВРОПИ

Сарадња мађарске берзе и EPEX Spot

Клириншке послове обављаће Европска агенција за клиринг роба и услуга АГ

НУРХ, мађарска берза електричне енергије, и EPEX Spot су одлучили да сарађују у циљу почетка функционисања НУРХ-а који је предвиђен за јули 2010. године. Сарадња обухвата системе трговине и услуга. Клириншке делатности обављаће Европска агенција за клиринг роба и услуга АГ (European Commodity Clearing AG - ECC), која већ обавља клиринг и поравнање потраживања за сва спот тржишта EPEX-а.

Сарадња између НУРХ и EPEX Spot берзи представља велики корак ка хармонизацији тржишта електричне енергије у Европи, а има велику подршку учесника на тржишту. НУРХ ће на активан начин добринети бољем функционисању мађарског тржишта електричне енергије тиме што ће успоставити поуздане ценовне референце и створити једнаке услове за трговање у Мађарској.

Чланови НУРХ ће имати користи од искуства и високих стан-

дарда, које примењује EPEX Spot, у успостављању и раду спот-тржишта за електричну енергију. НУРХ и EPEX Spot су посвећени изналажењу таквог решење за делатност трговине електричном енергијом, које ће учесницима на тржишту обезбедити ликвидност, оперативну сигурност као и поуздано и транспарентно формирање цена.

Жан-Франсоа Кониј-Лакост, генерални директор EPEX Spot, нагласио је да "је EPEX Spot вољан да буде главни координатор у интеграцији спот-тржишта електричне енергије у Европи, а оснивање НУРХ-а као главног играча у региону представља кључни елемент за хармонизацију функционисања тржишта електричне енергије".

Искуство EPEX Spot као регионалног спот-тржишта електричне енергије биће веома корисно како за мађарско, тако и за регионално тржиште електричне енергије, с

могућношћу даљњег развоја у сарадњи са суседним тржиштима електричне енергије, сматра **Жолт Берталан**, генерални директор НУРХ-а. Он чврсто верује да ће се испунити очекивања, која су исказали многи учесници на тржишту, поводом оснивања тржишта електричне енергије.

Предвиђено је да НУРХ почне да ради јула 2010. године, што је условљено добијањем неопходних административних и регулаторних сагласности.

И у EPEX Spot-у и НУРХ-у верују у добро функционисање тржишта и желе да наставе са пружањем максимума како би се, тесном сарадњом са осталим берзама електричне енергије и свим заинтересованим странама, приближили истински интегрисаном европском тржишту електричне енергије.

EPEX Spot SE је предузеће основано у складу са европским законодавством са седиштем у Паризу (Societas Europae). EEX и Powernext поседују по 50 посто у том заједничком предузећу у које су интегрисали делатности из области трговине електричном енергијом на спот-тржишту. Асортиман услуга које нуди EPEX Spot SE укључује спот-трговину електричном енергијом за Француску, Немачку, Аустрију и Швајцарску. Те државе учествују с више од трећине укупне потрошње у Европи.

НУРХ Ltd. је основан у мају 2007. као зависно предузеће мађарског оператора преносног система MAVIR ради обављања ефикасног и транспарентног рада берзе електричне енергије. НУРХ је добио лиценцу за управљање организованим тржиштем електричном енергијом у Мађарској, коју је издало државно регулаторно тело (Мађарска агенција за енергетику) 9. априла 2009. године.

П. Б.

НОБЕЛОВАЦ ЏОЗЕФ СТИГЛИЦ

„Србија мора да ојача сопствену економију“

Амерички нобеловац **Џозеф Стиглиц** оценио је почетком јануара 2010. године у Паризу да Србија зависи од извоза и од користи које има од европских интеграција, али да мора да ојача сопствену економију.

- Но, уколико сте ви слаби и ако је светска економија још слаба, опоравак ће бити спор. У међувремену, морате да ојачате сопствену економију- рекао је Стиглиц, који ради као професор на њујоршком Колумбија универзитету.

Стиглиц који је у каријери био и саветник америчког председника Била Клинтона и потпредседник Светске банке, сматра да је дуг пут до опоравка светске економије.

Стиглиц који учествује на семинару “Нови свет, нови капитализам”, посвећеном изазовима са којима се међународна заједница сусреће после једне од најкризнијих година, је навео да је финансијски систем још толико слаб да представља претњу дугорочној стабилности. Стиглиц, зато сматра да се

опоравак светске привреде неће догодити тако брзо.

- То се сигурно неће десити ни 2010, ни 2011. године, а вероватно не ни 2012. и 2013. Посебно не у Америци, одакле је криза почела. То се односи на мале земље, попут Србије где ће бити такође веома тешко, - рекао је Стиглиц.

На дводневном симпозијуму, који се одржава у Паризу, учествовао је и потпредседник Владе Србије за европске интеграције **Божидар Ђелић** који је изјавио да је циљ Србије да ове године привуче три милијарде долара страних директних инвестиција.

П. Б.

Енергетско-пословни комплекс ЕПС-а и ЕДБ-а у новобеоградском Блоку 20

Електродистрибуција Београд” и “Електропривреда Србије” планирају да у новобеоградском “Блоку 20” доврше давно започети енергетско-пословни комплекс, који се налази наспрам некадашњих “Генех апартмана”, где ће главни пројекат припремних радова и техничку документацију радити пердузеће “Машинопројект – Копринг” из Београда.

Главни пројекат припремних радова са лицитационим елабора-

том се ради да би се извели припремни радови на уређењу локације и обезбеђењу објеката, чиме се добија на времену док се припрема главни пројекат и пријава радова за изградњу целог комплекса.

Та два предузећа половином 2008. године су објавила да намеравају да уложе више од 50 милиона динара у изградње заједничког пословно-технолошког комплекса у Блоку 20 у Новом Београду.

АЛТЕРНАТИВНИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ У СРБИЈИ

Америчка фирма преузима београдски “Нотос”

Америчка компанија “Зелена звезда алтернативна енергија” (Green Star Alternative Energy) преговара о преузимању приватне фирме “Нотос” у Србији.

“Нотос” је компанија специјализована за производњу струје из еолске енергије а планира да у атару зрењанинског села Бело Блато изгради фарму са 19 ветрогенератора за производњу елек-

тричне енергије. Будућа фарма биће стационарна на ушћу Бегеја у Тису, недалеко од природног резервата Царска бара.

Тренутно су две компаније партнери у заједничком предузећу за више пројеката производње енергије из ветра у Србији. “Зелена звезда” је у саопштењу навела да ће преузимање бити обављено емисијом од пет до

десет милиона “Нотосових” акција. “Зелена звезда”, чије је седиште у Сан Дијегу, намерава да отвори могућности за обезбеђење “чисте” енергије у Србији и околним земљама.

Компанија “Зелена звезда” је усмерена на “зелену” технологију и енергетске програме попут производње електричне енергије из ветра, воде и других обновљивих извора.

Улагања у ИТ сектор Србије

У Привредној комори Србије компанија "Asseco South Eastern Europe" представила је планове за консолидацију српског тржишта информационих и комуникационих технологија и даље велике инвестиционе планове за регион.

Уласком међународне групације "Asseco SEE" на српско тржиште, куповином власништва над домаћим компанијама "Antegra", "Cardinfo" и "Pexim", покренута је консолидација српског ИЦТ тржишта у области банкарског софтвера, електронског пословања, решења за јавни сектор и државну управу, производњу, осигурање, као и у пружању услуга систем интеграције. Оваквом консолидацијом ИТ знања и ресурса, "Asseco SEE" је спреман за даљи раст на тржишту и отварање нових радних места у Србији и региону.

Пољска је прошле године била највећи инвеститор у ИТ сектор Србије, рекла је **Јоана Дубак**, из економског одељења Амбасаде Пољске у Београду. Она је истакла да су пољске инвестиције у овој области 25 милиона долара, а највећи улагач је компанија "Asseco SEE".

Пјотр Јеленски, председник Управног одбор "Asseco SEE", презентовао је анализу која показује да је ова компанија на петом месту у конкуренцији од десет највећих европских ИТ лидера, који запошљавају хиљаде радника и држе светско тржиште софтвера за банке. Ову високу позицију "Asseco SEE" потврђује на нашем тржишту као водећа компанија за пружање услуга и израду софтвера, са прометом од 29,3 милиона евра.

Формирањем "Asseco South Eastern Europe" створена је једна од најјачих софтверских кућа и систем интегратора у Србији, Хрватској, Македонији и Румунији, чиме је потврђена стратегија остваривања снажног раста на перспективним и експанзивним тржиштима. "Asseco SEE" запошљава више од 900 стручњака, а у Србији је ангажовано 435 наших високо школованих кадрова.

"Asseco SEE" је привукао инвестицију Европске банке за обнову и развој у вредности од 15 милиона евра. Овим пословним потезом та банка је постала и један од акционара компаније, којој је одобрила и шестогодишњи кредит у износу од 7 милиона евра. Акције "Asseco SEE" први пут су котиране на Варшавској берзи крајем октобра ове године, а јавном понудом квалификованим инвеститорима и продајом 2,1 милион акција, компанија је стекла више од шест милиона евра свежег капитала.

Јелена Јовановић, секретар Удружења информатичке делатности ПКС, изнела је податак да је домаће ИТ тржиште вредело у прошлој години око 550 милиона евра. Од тога је 67 процената одлазило на опрему, што говори да софтверска услуга и решења нису у нашој земљи на високом нивоу. Међутим, прошле године ова индустрија извезла је софтвере за 110 милиона евра, а акрупњавање капитала, чији је пример "Asseco SEE" омогућиће нам да извеземо много више и то уз помоћ домаћих стручњака, који ће живети у Србији, а радиће за регион и европско тржиште.

HP остварио нето приход 30,8 милијарди долара

Компанија "Hewlett-Packard" објавила је финансијске резултате за четврти фискални квартал завршен 31. октобра 2009. године са нето приходом од 30,8 милијарди долара, што је пад осам посто у односу на исти период претходне године, односно, пад пет посто када се занемаре ефекти курсних разлика.

У четвртм кварталу остварена је, по стандардном (GAAP) методу књижења, коригована зарада по акцији од 0,99 долара, што је раст у односу на 0,83 долара у истом периоду претходне године. Остварена зарада по акцији по нестандартном (не-GAAP) методу износила је 1,14 долара, што је раст у од-

носу на 1,03 долара у истом периоду претходне године, саопштио је ХП.

Финансијски подаци по нестандартном методу књижења искључују прилагођавање након опорезивања, што се првенствено односи на амортизацију купљених непокретности, трошкове реструктури-

рања и аквизиције других компанија, у износу од око 0,15, односно 0,19 долара по акцији у четвртм фискалном кварталу 2009, односно 2008. године, респективно.

- ХП-ов добар учинак у сектору услуга подстакao је рекордан профит, а убрзани темпо потписивања нових уговора креира снажан темпо за 2010. годину, - рекао је **Марк Хурд**, председник Управног одбора и генерални директор ХП-а: - Наш рад и боља структура трошкова донели су нам добре резултате у овом кварталу и целој фискалној години. Очекујемо да остваримо боље резултате од самог тржишта захваљујући нашој величини, широком портфолију и водећој тржишној позицији.

У ПРИВРЕДНОЈ КОМОРИ СРБИЈЕ

Значајне инвестиције у енергетику

Представници јавних предузећа из области енергетике представили планове пословања за 2010. годину. – Машиноградња, металци и грађевинари заинтересовани за јачање сарадње

Представници јавних предузећа Електропривреда Србије, Србијасас, НИС, Транснафта, као и грађевинских компанија из области машиноградње, које учествују у изградњи и одржавању

енергетских капацитета, представили су у Привредној комори Србије планове пословања за 2010. годину.

Проф. др Петар Шкундрић, министар рударства и енергетике,

рекао је да је јавним предузећима саветовано да не дискриминишу домаће компаније приликом остваривања пројеката предвиђених годишњим плановима како би се отворала радна места не само у енергетским, већ и у домаћим компанијама које би требало да учествују у тим пројектима. Реч је о инвестицијама вредним девет милијарди евра које би требало да се реализују у наредних неколико година, а намењене су изградњи производних капацитета и капиталним ремонтима.

Милош Бугарин, председник Привредне коморе Србије, наглашавајући значај енергетике као базичног сектора који директно упосљава 100 хиљада људи, а индиректно бар још толико, истакао је да енергетика покреће и друге области – машиноградњу, металску и грађевинску индустрију. Баш због тога, Бугарин је изразио жељу присутних привредника да њихове фирме буду уполсене у развоју и инвестицијама српске енергетике.

Приручник за побољшање енергетске ефикасности

„Приручник за побољшање енергетске ефикасности и рационалну потрошњу електричне енергије“ представљен је у Привредној комори Србије и и представља одличан водич за инжењере средњих и малих предузећа за олакшано препознавање, примену и реализацију пројеката за унапређење енергетске ефикасности на одрживим и комерцијалним основама.

Приручник је израдио сектор Мрежа за енергетску ефикасност у индустрији Србије у саставу Иновационог центра Машинског факултета (МЕЕИС), и представља унапређену верзију 13 раније објављених публикација и 18 билтена. Пројекат су подржали програм ЕБРД ТАМ/БАС, амбасада Краљевине Норвешке и још неколико иностраних институција.

Turn Around Management (ТАМ) и Business Advisory Services (БАС) комплементарни су програми којима је циљ да помогну развој малих и средњих предузећа земаља у транзицији. **Бојана Вукосављевић**, директор БАС програма за Србију, истакла је да је подршка коју БАС пружа и организациона, али и финансијска.

П. Б.

Београдска фирма “Geni I” снабдева КЕК

Компанија “Geni I” из Београда победила је на тендеру за снабдевање Косовске енергетске корпорације (КЕК) струјом, иако нема лиценцу за увоз енергије косовског Регулаторног тела за енергију, пише приштински дневник “Зери”.

Лист наводи, позивајући се на поуздане изворе из Регулаторног тела за енергију, да та београдска фирма никада није имала лиценцу за увоз, иако је је то законом прописан критеријум.

Званичници у КЕК, међутим, тврде да, иако је компанија победила на тендеру, не може да потпише уговор све док не добије лиценцу. Портпарол КЕК-а **Виктор**

Бушала је потврдио да ће компанији, иако је победила на тендеру, бити ускраћена могућност да потпише уговор све док не буде имала дозволе за увоз.

“Енергетски пасош” за сваку зграду до 2020. године

Енергетска сертификација зграда требало би да почне за две године, док би до 2020. све зграде требало да имају сертификат који ће се обнављати на сваких десет година.

Сертификација подразумева да свака зграда има свој “енергетски пасош” како би се тачно знало колико она енергије троши.

Монопол и финансијски капитал

Пише: Предраг Батинић

Два случаја из блиске прошлости упорно ми се намећу чим размишљам о две актуелне информације. Случај први: највећи банкрот у историји збио се пре неколико година - банкрот Енрона, највеће светске корпорације која се бавила енергетиком. Цех су платили обични људи широм света, акционари, а осетила га је и Русија јер је Енрон и тамо имао запажену улогу. Нису сви прошли лоше: велики играчи из игре су изашли још богађији, силно богађији. Коначно су пред судом одговарали неки безначајни актери – књиговође, рачуновође...

Случај други: пре пар недеља у Стразбуру, представници Светске здравствене организације врло су строго и загрижено бранили став да СЗО није у спрези ни са каквом фармацеутском мафијом и фармацеутским гигантима, већ да епидемија свињског грипа реално постоји. Тезама да тај грип ипак није ништа непознато и да је на годишњем нивоу више људи страдало од обичног грипа, опасно су их напали алтернативни политички покрети, али и водећи светски, посебно немачки, епидемиолози. Читам ових дана у нашој штампи оптужбе на рачун српске Владе како се понела недомаћински и како ћемо сада бацити 680 хиљада вакцина против свињског грипа. Занимљива недоследност – то пишу исти медији који су само пар месеци раније нападали Владу да није правовремено обезбедила адекватне количине вакцине проти тог грипа. Српска, хм, структуралистичка памет.

А сад две информације, и обе нас се тичу (па и нас у EMC-у).

Гасови, гасови

Информација прва: самит у Копенхагену, који је жељеним резултатом – споразумом, требало да замени Кјото протокол о смањењу емисије гасова изазивача ефекта стаклене баште, по оцени већине неславно је окончан. Не дуго после тог скупа почели су да се чују гласови како глобалног загревања уистину нема. Прво је то писала британска штампа, потом и неки други. Међутим, доста су брзо и престали да пи-

шу. Подсећања ради, на странама листа EMC проф. др Александар Петровић је написао десетак ауторских текстова. У њима је тврдио да доследном применом сазнања Милутина Миланковића лако можемо да сагледамо да је реч о нормалним циклусима планете, а не о неком ванредном глобалном загревању. Дакако, нигде професор Петровић није рекао да је добро што се неодговорно односимо према Природи.

И сад стижемо до занимљивих детаља. Низ медија и агенција пренели су важно предвиђање релевантних међу-

сова. То се, чини ми се, зове берзанском спекулацијом. Још и ово, неки су објавили да је Ал Гор, Клинтонов потпредседник, добитник Нобелове награде и главни заговорник смањења емисије штетних гасова, један од кључних акционара сјајне нове индустрије – производње уређаја за хлађење који уместо уобичајеног фреона (штетни гас) користи неки други гас. Колико новца лежи у том послу!

Глобално загревање шведског преноса

Недавно су министри енергетике нордијских држава наложили нордијским операторима тржишта и преносних система да реорганизују пословање због рационалније цене преноса електричне енергије. По цену велике инвестиције у нове преносне капацитете, прво је реаговала Свенска крафтнет, шведски оператор. Крајњи циљ је прихватљив, као и врло интелегентна методологија. Купци нордијских држава моћи ће да купују електричну енергију по повољнијим ценама на дерегулисаном тржишту. Одлично.

Међутим, накнадно са знајемо, из саопштења Европске комисије, да је то заправо захтевала Нели Кројс, европски комесар за конкуренцију. Самосталност нордијских министарстава веома је доведена под сумњу унаточ чињеници да они антимонополске мере примењују на највишем нивоу; у поледњој линији, у складу с високим стандардима тих држава.

С друге стране, антимонополска политика ЕУ врло чудно се показала у светлу интереса француског ЕДФ-а и немачког РВЕ. Њима је наложено да, у склопу намирања међусобних дуговања а у светлу антимонополских мера, размене неке своје потенцијале (у највећој мери производне). И вук сит, и овце на броју. Намирили су дуговања, разменили тржишта и остали сваки на своме! Чини се: није лоше бити велики.

народних институција. Наиме, уколико тона емитованог CO₂ (један од кључних гасова изазивача ефекта стаклене баште) покупи на 100 америчких долара до 2013. године, онда ће цена електричне енергије да порасте 50 посто. Главни произвођачи штетних гасова нису били потписници Кјото протокола, а и вешто су разводнили самит у Копенхагену. То их никако није зауставило да буду важни актери у куповини и продаји права на емисију штетних га-

Е.Он. продао део ДВ мреже холандском Тенету

Највећа европска енергетска компанија Е.Он објавио је да је за 1,1 милијарду евра продао своју далеководну мрежу у Немачкој холандском мрежном оператеру Теннет-у, решавајући тако годину дана дуг спор о кршењу правила конкуренције који је против њега водила Европска комисија. Одлука означава даље удаљавање Е.Он-а са стриктно контролисаних делова енергетског тржишта, како би ослободио и усмерио средства на профитабилније и политички мање осетљиве инвестиције. Ова продаја створиће уједно првог европског прекограничног систем оператора, холандску преносну компанију која располаже са далеководном мрежом дужине 2.300 км. Одлука холанд-

ског Теннет-а да купи далеководну електроенергетску мрежу у Немачкој могла би убрзати стварање интегрисаног европског електроенергетског тржишта, по жељи Европске комисије. Национални мрежни оператори и ограничени интерконективни прекогранични капацитети за сада блокирају настојање европског комесара за енергију **Андриса Пибалгса** да интегрише раздвојена ЕЕ тржишта на континенту. Тенетово преузимање ми могло убрзати обједињавање немачког и холандског тржишта, по узору на комбиновано нордијско тржиште енергије. Интерес оператора у овом случају је да обједињавањем мреже смањи ршкове и понуди више услуга клијентима.

Раст обновљивих извора у Европи 13 посто

Обновљиви електроенергетски капацитети у Европи порасли су 13 одсто у 2007. години, показују последњи статистички подаци које је објавило секторско удружење Eurelectric. У тој години саграђено је нових капацитета за производ-

њу струје из обновљивих извора у висини 8,8 ГВ, првенствено у ветропарковима на копну и на мору. Удружење европских произвођача електричне енергије наводи да је у само седам година, сектор обновљивих извора увећао капацитет за 250 посто, док су истворено електране на фосилна горива увећане за скромних 13 посто. Упркос тога, фосилна горива уче-

ствују (2007.) са 55 посто у генерацији електричне енергије у Европи, саопштава Eurelectric. Струковно удружење ипак сматра да ЕУ неће испунити план да у идућој години обновљиви капацитети захвате 21 посто производње струје у земљама Уније и процењује да ће њихов удео на крају 2010. бити 19 посто.

Антимонополске мере у Чешкој

Представници антимонополске службе Европске комисије спровели су ненајављени претрес у чешкој енергетској корпорацији ЧЕЗ АС и још неким другим електроенергетским компанијама у Републици Чешкој у склопу истраге о могућој пракси спречавања конкуренције, саопштено је из ЕК. Извршно тело Европске уније наводи да се истражује да ли је ЧЕЗ, спречавао конкурентима улаз на тржиште којим доминира - сам или у договору с неким другим компанијама. Иследнике Комисије пратили су у претрази просторија ЧЕЗ представници чешких антимонополских регулатора.

Већа овлашћења британском регулатору

Британска Влада предложила је давање већих овлашћења енергетској регулаторној агенцији те земље, Офгем, са мандаторним правима да кажњава компаније у области електричне енергије и природног гаса. Према предлозима законским измена, Офгем ће добити додатна овлашћења да кажњава фирме које зарађују злоупотребљавајући ограничења у преносној електроенергетској мрежи, а биће му и продужен рок у коме може наметнути финансијске казне са једне на пет година. Влада је такође предложила да убудуће доступност јевтинијим тарифама за струју и гас домаћинствима са ниским примањима буде обавезна, уместо као до сада добровољна, за сваког добављача.

У Британији подстицај малим произвођачима

Британски произвођач обновљиве енергије, компанија Good Energy позвала је Владу да поједностави мере подстицаја за производњу и откуп електричне енергије (feed-in тарифе ФиТ) за микро генераторе, тако што ће награђивати произвођаче за укупно произведену енергију. ФиТ треба да ступи на снагу у В.Британији у априлу идуће године, како би подстакло улагања у обновљиве енергетске пројекте инсталисане снаге до пет MW. Према постојећем предлогу ФиТ се састоји од два дела – плаћања производње и плаћања продаје вишка („извоза“) струје у мрежу. Произвођачи ће у периоду од 20 година (25 за соларне ПВ пројекте)

добити фиксну суму по јединици произведене струје. Они ће такође добити надокнаду да вишак енергије испоручен у мрежу. Тренутно је та предложена подстицајна цена пет пенија по јединици извезене струје, што је око 20 посто више од постојеће тржишне цене. Good Energy наводи да је за већину малих произвођача финансијска добит у плаћању производње, односно избегавању куповања електричне енергије, док је продаја вишка од другоразредног значаја. Стога компанија сматра да садашњи предлог оптерећује произвођаче комплексним и скупим поступком администрирања тог „извозног“ елемента у ФиТ-у.

ЕдФ продаје дистрибуције у Британији

Electricite de France (ЕдФ) се припрема да у децембру стави на продају своју највећу дистрибуциону мрежу електричне енергије у Британији. ЕдФ (који је одбио да коментарише ову информацију) послао је потенцијалним купцима понуде за три дистрибуциона мрежна оператера (ДНОс), чија укупна тржишна вредност тренутно износи близу четири милијарде фунти (6,7 милијарди долара). Датум објављивања тендера најављује се за почетак децембра, када британски енергетски регулатор Офгем одреди тим ДНО-има одобрени ниво зараде (максимално одобреног прихода).

Милијарда фунти у умрежавању обновљивих извора

Британски енергетски регулатор Офгем предложио је начин финансирања милијарде фунти вредног програма градње електроенергетске мреже у наредне

че. Циљ Владе у Лондону је да се инвестицијама вредним више од пет милијарди фунти у обновљиве изворе енергије до 2020. смање емисије штетних гасова на острву.

Он-лајн помоћ потрошачима

Француски национални омбудсман за енергију и Енергетска регулаторна комисија (CRE) отворили су заједно веб-страницу са циљем помоћи потрошачима око цена које нуде главни снабдевачи електричном енергијом и природним гасом, ЕдФ и ГДФ Суез. Он-лајн сервис, који ће се постепено проширити на све снабдеваче струјом и гасом у Француској, такође нуди информације око решавања жалби или притужби везаних за поменута питања.

Раст цене електричне енергије у Русији

Руска Федерална тарифна служба одобрила је повећање цена електричне енергије на великопродајном тржишту од 3,6 посто у просеку у 2010. године. Притом ће цене Великпродајне електроенергетске компаније бити увећане за пет одсто, док ће тарифе компаније РусХудро бити смањене за 6,4 посто. Цене регионалних електроенергетских компанија порашће за 9,2 посто, док ће тарифе за струју из нуклеарних електрана бити смањене за 2,2 посто.

У Белгији највећи ветрогенератор

У Естинесу у Белгији пуштена је у рад до сада најјача ветроелектрана на свету, јединичне снаге седам MW. Са торњем висине 198 метара и дијаметром ротора од 127 метара тај гигант представља не само највећи, него и најефикаснији модел ветроагрегата који за 2.3 пута повећава фактор искоришћења у односу на стандардне агрегате снаге два MW. Пројект компаније ENERCON, суфинансирала је Европска комисија.

две године, која би повезала нове паркове еолских електрана и друге обновљиве изворе са британским преносним системом. Челник регулатора **Алистер Бјуканан** није изложио детаље аранжмана „хитно потребних инвестиција“, узев што се оградом изјавом да би они требало да избегну ризик да се трошкови превале на потроша-

Гинтер Ојтингер уместо Андриса Пиебалгса

Новоименовани комесар Европске уније за енергетику **Гинтер Ојтингер** (Гунтер Оеттингер), садашњи гувернер немачке државе Баден-Виртемберг наслеђује од Литванца **Андриса Пиебалгса** послове обезбеђења снабдевања тог блока нафтом и природним гасом, даљње либерализације енергетског тржишта ЕУ, као и промовисања коришћења чистих извора енергије. Унија 27 земаља такође тражи додатне правце снабдевања како би се растеретила превеликог ослонца на руски (Газпромов) гас.

Директор лондонског Центра за европске реформе **Чарлс Грант** каже да избор политичара из највеће европске земље са релативно јаким нафтним и гасним везама са Русијом може бити ризикантан, али и мудар потез. Ојтингер би могао наићи на отпор влада чланица у сарадњи на регионалном нивоу, јер ће са отварањем тржишта електричне енергије и гаса, као и наметањем ограничења великим енергетским загађивачима, морати да убеђује државе Уније да уступе већа овлашћења ЕУ и комплетирају интеграцију енергетског тржишта.

родним гасом, могао би да испусти уштеду вредну у просеку 314 фунти годишње пропуштајући избор најповољнијег продавца та два енергента.

Руска методологија одређивања цена

Руска Федерална антимонополска служба (ФАС) договорила се са четири највеће тамошње нафтне компаније око начина одређивања цена, како се не би понављали спорови на релацији те две стране. Договор је постигнут са челницима Росњефта, Лукоила, ТНК БП и Газпромњефта. Компаније су се обавезале да одређују цене нафте на домаћем тржишту у складу са ценама на међународним тржиштима, одбијајући царинске тарифе и трошкове транспорта, саопштено је из ФАС-а. Осим тога, цене на руском тржишту морају да се усклађују са њиховим кретањем на светским берзама.

Ниже цене електричне енергије у Чешкој

Цене електричне енергије за домаћинства у Чешкој смањиће се за у просеку 3,6 посто у 2010. години, одлучила је Енергетска регулаторна канцеларија (ЕРО). Цене доминантног снабдевача струјом у тој земљи, компаније ЧЕЗ смањиће се за 3,55 посто, а тарифе фирме Празска Енергетика и немачког Е.ОН-а за 3,21 посто, односно 3,97 посто, саопштио је регулатор.

Уштеде онлајн плаћањем у Британији

Регулисање енергетских рачуна посредством Интернета и плаћањем директном наплатом може да смањи рачуне за струју и гас домаћинству неколико стотина фунти годишње, показује најновије истраживање. Специјализовани британски портал moneysupermarket.com. утврдио је, наиме, да потрошач који квартално измирује дуални рачун струјија/гас, може да уштеди 250 фунти годишње бирајући онлајн ценовно најповољнијег

снабдевача и преласком на месечно плаћање директним задужењем. Онлајн тарифе омогућавају потрошачима да економишу својим рачунима и да прате стање на бројилу преко провајдеровог вебсајта. С друге стране, потрошач који је остао лојалан свом регионалном снабдевачу струјом и при-

Албански спор са Чесима

Албанска влада уговорила процену енергетских губитака с још неименованом независном аудиторском фирмом, како би решила спор који против тамошњег енергетског регулатора води локални дистрибутер електричне енергије, у власништву чешког ЧЕЗ-а. Независна процена би требало да утиче на решење спора између Tela за регулацију енергетике (ERE) и локалног дистрибутера ОССХ, настао око процене енергетских губитака. ОССЈ је, наиме, у захтеву за повећање цене струје у Албанији навео за три посто већу вредност губитака од службено процењених 32,7 посто. Стога је ЕРЕ одобрио повећање цена струје, али по нижој стопи од затражених 23 посто. Међутим, ако независна процена потврди податке ОССХ-а, ЕРЕ ће допустити подизање цене по вишој стопи.

Британски еколози траже већу државну помоћ малим произвођачима

Присталице улагања у обновљиву енергију критикују британску Владу да потцењује потенцијал микро-произвођача електричне енергије из обновљивих извора у Великој Британији. Они кажу да би удвостручење - из кабинета предложених - потстицајних, односно, feed-in тарифа (ФиТ) поскупело просечан годишњи рачун за струју британском потрошачу за свега 2,37 фунти, а заузврат увећало укупну производњу електричне енергије на острву за шест посто (уместо пројектованих 2 посто) до 2020. године. ФиТ тарифе у Великој Британи-

ји требало би да стартују 1. априла 2010. године и обухватиће плаћање домаћинствима и привреди за сваки произведени kWh испоручен у Националну мрежу (National Grid) по цени изнад важеће на тржишту. Чланови организације Пријатељи земље указују на пример Немачке, где су ФиТ толике да охрабрују више од 150 хиљада домаћинстава годишње да инсталирају соларне панеле. Критичари Владиног предлога наводе да је кроз ФиТ неопходно гарантовати 10-процентно годишње враћање инвестиције у обновљиве изворе, уместо 5 - 8 одсто, како предлаже Влада.

Турска успорава раст цене електричне енергије

Турско Министарство финансија вероватно је близу одлуке да не дозволи поскупљења цене електричне енергије до априла 2010. године. Енергетски регулатор - Управа за регулацију тржишта енергије (EPDK) четири пута годишње прилагођава цене електричне енергије и то у јануару, априлу, јулу и октобру. У октобру прошле године цена струје за индустрију и становништво порасла је у Турској за 9,6 и 9,8 посто. Такође се сазнаје да ће на цену природног гаса у 2010. години зна-

чајно утицати резултат преговора Турске и Азербајџана око новог уговора. Претпоставља се да ће нови споразум ипак довести до раста цене плина.

Бруталан раст цене струје у делу Аустралије

Независни ценовни регулаторни суд (ИПАРТ) Новог Јужног Велса препоручио је Влади ове најмногољудније аустралијске државе повећање цене електричне енергије 60 одсто, од чега половину доносе нови намети произвођачима везани за плаћање права на емисију штетних гасова (Emissions

Trading Scheme - ETC). Министар енергије **Џон Робертсон** морао је одмах да смирује престрављене потрошаче изјавом да не верује да ће коначна цифра коју је препоручио тај економски регулатор „бити тако висока“. Он је прецизирао да му је поменути проценат „усмено саопштен“ на брифингу у ИПАРТ-у и да се ради само о проценама. Регулатор, према министру, наводно није узео у обзир издашан компензациони пакет у склопу владине схеме сузбијања штетних емисија.

„Одговор потражње“ у Америци

Необичан пословни модел осваја полако простор на америчком тржишту електричне енергије – плаћање потрошачима да не купују струју у периодима када им је најпотребнија. Пракса под именом „одговор потражње“ мења начин функционисања тог тржишта. У склопу те стратегије, електроенергетске компаније познате као „агрегатори“ обједињују групу потрошача који су спремни да смање потрошњу у тзв. шпицевима, током најтоплијих летњих дана. Те компаније затим, на рачун поменутих потрошача, продају на аукцијама тако уштеђену електричну енергију. „Уместо градње нове електране коју ћете користити само 50 сати годишње, боље је платити људима да не троше у тих 50 сати“, објашњава логику модела **Мајкл Центер**, аналитичар у Barclays Capital-у.

Без олакшица највећем светском произвођачу алуминијума

Највећи светски произвођач алуминијума, Alcoa, обуставио је производњу у његовим италијанским комбинатима на Сардинији и Венету пошто му је Европска комисија наредила да врати средства која је зарадио – према оцени Брисела – на преференцијалним тарифама за електричну енергију. Према оцени Комисије, преференцијалне тарифе понуђене Алкои за поменуте погоне немају други циљ до да смање оперативне трошкове алуминијумском колосу.

У Америци сумња да је дерегулација повећала цену

Водеће америчке институције за заштиту потрошача затражиле су од Конгреса и Федералне енергетске регулаторне комисије (ФЕРЦ) да истраже разлоге пораста цена електричне енергије, констатујући да дерегулација тог тржишта није довела до смањења цена, већ управо супротно. Те институције, међу којима и American Public Power Association (APPA), наводе да је високим ценама најтеже погошено 42 милиона потрошача струје у државама са потпуно слободним тржиштем електричне енергије. Њихове цене су 55 посто изнад оних у државама које су за-

држале регулаторно одређивање тарифа електричне енергије, показују подаци информативне службе америчког министарства енергије, ЕИА. Недавно истраживање спроведено међу домаћинствима са ниским примањима у САД показује да је увећан број оних који штеде на храни и лечењу како би платили рачуне за струју, са 22 посто 2003. године, на 33 одсто. "Нико, без обзира на ниво прихода, не сме бити приморан да бира између здравствене заштите и обезбеђења светла у својим домовима", рекао је **Џон Хаурт**, челник National Consumer Law Center.

панији. Процењује се, наиме, да ће 2010. године европске државе постепено излазити из рецесије и да ће порастити потражња за електричном енергијом. Због тога су и трговци струјом понудили нешто вишу цену од тренутне, али нико са сигурношћу не може предвидети ток догађаја на европском тржишту електричне енергије у идућој години.

Венецуела строга у штедњи струје

Влада Венецуеле најавила је пакет мера намењен рационализацији потрошње електричне енергије, укључујући забрану увоза свих енергетски неефикасних електричних апарата. Мере укључују и 20-процентно смањење потрошње струје у јавним институцијама и увећање термоелектричних капацитета.

ЕдФ разрађује модел информисања о дневној производњи

Electricite de France (ЕдФ), највећи светски произвођач нуклеарне енергије, као и друге француске компаније из тог сектора, при крају су са предлогом чији је циљ побољшање информисања о дневној производњи електричне енергије. Европска федерација трговаца енергијом (EFET), са седиштем у Амстердаму, са 90 чланица, предложила је крајем октобра усвајање нових мера, укључујући објављивање - у реалном времену - података о дневној производњи свих електрана снаге изнад 100 MW. Ти подаци су од великог значаја јер се цене електричне енергије крећу зависно од тога колико се струје производи у одређеном времену. Неочекиван пад понуде у једној земљи може да изазове скок тарифа у другом делу повезаног европског електроенергетског тржишта. Најтранспарентнија електроенергетска тржишта у Европи су нордијско, британско и шпанско.

Нокија и Сименс заједно у енергетици

Nokia Siemens Networks, заједнички пројект финског технолошког дива Нокиа и немачког инжењерског конгломерата Сименса, најавио је улазак у послове енергетике. У фокусу финско-немачке групе, која се од формирања 2007. године, претворила у највећег снабдевача телекомуникационом опремом у свету, наћи ће се убудуће и услуге управљања дистрибутивним мрежама електричне енергије, али и произ-

водња енергије из обновљивих извора. Најављен је и договор о сарадњи са произвођачем софтвера ServusNet како би се оператерима који производе струју из енергије ветра омогућила оптимизација производње и испоруке енергије.

Електропривреда БиХ нада се повећању извоза

У 2010. години Електропривреда БиХ планира да на извозу електричне енергије заради око 150 милиона КМ, процењују у тој ком-

Европска комисија тражи конкуренте ЕДФ-у

Европска комисија проучава предлоге повећања конкуренције на електроенергетском тржишту Француске, које је добила од енергетског гиганта Electricite de France. Комисија је претходно саопштила да ЕДФ можда злоупотребљава доминантну позицију у Француској склапајући дугорочне и ексклузивне уговоре са великим потрошачима у привреди, затварајући тиме тржиште конкурентима. ЕДФ је предложи више начина решења тог проблема, а Комисија наводи да жели да чује и мишљење конкурената. Европски комесар за конкуренцију **Нели Кројс** је рекла да предлози иду у правцу стварања услова једнаке конкуренције другим снабдевачима привреде електричном енергијом, што ће потрошачима омогућити већи избор, а тиме увести надметање и у области цена.

EDF Energy је најавио да ће од Комисије за конкуренцију затражити истрагу о новом режиму регулационе цена дистрибутера електричне енергије у Великој Британији. Основни аргумент подфирме француског енергетског колоса је да регулатива треба да обезбеди том сектору привреде остварење довољно добити која ће им омогућити инвестирања у технологију "паметне мреже". Британски енергетски регулатор Офгем требало би да ускоро објави резултате последњег петогодишњег пресека контроле цена за дистрибутивне компаније, које захватају 20 одсто од укупног рачуна за електричну енергију. ЕДФ је саопштио да ће, ако процени да је решење које намеће регулатор "преуско", искористити право тражења независне арбитраже Комисије за конкуренцију.

захтев да хрватски представници уђу у Управни одбор Термоелектране Гацко, која наводно дугује Хрватској струју за две године. Реч је о електрани чију је градњу Хрватска суфинансирала у БиХ као неразвијеној Републици 80-их година прошлог века, па тврди да је сходно томе припада и једна трећина произведене струје у ТЕ Гацко. Нова управа ХЕП-а припремила је у тужбу, али зазира од одлуке надлежног суда у Требињу. Хрватска је својевремено у градњу термоелектрана Какањ, Тузла, Гацко и Обреновац уложила укупно, данашњих, милијарду евра. У периоду од 2004. до краја прошле године с Електропривредом БиХ је проблем решен испоруком укупно 5,2 TWh струје Хрватској, док остаје проблем "замрзнуте хрватске" струје у ТЕ Гацко и ТЕ Обреновац.

Средство против леда на проводницима

У Пољској одбачена жалба Ватенфала

Пољски апелациони суд одбацио је жалбу локалне подфирме шведске компаније Ватенфал на одлуку пољског енергетског регулатора УРЕ да ограничи малопродајне цене електричне енергије. Другостепени суд у Варшави констатовао је да је одлука регулатора из 2007. била исправна. Многе електроенергетске компанија у Пољској жале се да им „вештачки ниске цене струје“ у тој земљи ограничавају инвестиције у модер-

низацију капацитета. Они захтеве за повећањем тарифа аргументују чињеницом да је све скупљи угаљ основни покретач турбина у термоелектранама те земље, уз додатни трошак неопходан за куповину дозвола за емисију штетних гасова.

Хрвати траже место у УО ТЕ Гацко

Хрватска електропривреда није до одређеног рока добила од Републике Српске одговор на

Научници америчког Универзитета у Питсбургу су, уз помоћ нанотехнологије, разрадили ново средство за спречавање стварања поледице на електричним водовима, путевима и труповима авиона. Они су приликом развоја тог премаза користили водоодбојне материје из нове класе високо хидрофобних једињења. Ти премази су, уствари, ултратанки филмови, дебљине неколико нанометара, чија је површина ишарана браздама и узвишењима који имитирају структуру листа лотоса на којем се, како је познато, не задржавају водене капи, већ се се њега одмах сливају. То се, међутим, односи само на течности, док је хватање леда сасвим друга ствар. Да би решили тај проблем, научници су успели да развију ултрахидрофобну површину на којој се не ствара поледица, при чему су користили смоле на бази силицијума, које су наносили на алуминијумске плочице. На плочицама обрађеним смолом са честицама мањим од 50 нанометара вода додиривала само ваздушни слој између тих честица, није мрзла и сливала се с површине.

Правилник о организацији и систематизацији послова у ЈП EMC

Десетомесечни рад почетлане Комисије је био транспарентан и анализиран је у јавним расправама у свим деловима компаније, а у два наврата и на тематским синдикалним форумима. Нови Правилник јасно утврђује одговорност запослених, почевши од извршних директора. Сви степени стручне спреме усклађени су са Законом о високом образовању. Уведени су рангови радних места и послова, а подједнако сложени послови једнако ће се и вредновати ($\pm 10\%$) у свакој организационој јединици. Комисија је уважила све синдикалне захтеве и делимично или у целости их усвојила. Систематизација радних места је обухватила све запослене (привременим статусом радних места, до 14 година, пролонгирано је брисање одређених радних места из систематизације и решен про-

блем организационог и технолошког вишка највећег броја запослених природним путем – одласком у редовну пензију, а млађим кадровима је дато довољно времена да се дошкољују или преквалификују). Систематизована су сва постојећа радна места на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, по Записнику Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених и ЈП „Електроисток“ број 5223 од 10.05.2005. године (ознака

СОУТ). Омогућено је одређивање коефицијената радних места на начин да буду очуване зараде запослених, а прихваћен је и захтев синдиката да се упражњена радна места попуњавају по правилу путем јавног огласа, првенствено интерног, а потом екстерног. Новим актом је функционално унапређено вертикално организовање (смањен број директора за више од 50%, а број организационих јединица за више од 40%).

Продужен је мандат Комисији за израду новог Правилника о организацији

и систематизацији послова у ЈП EMC, са задатком да изврши уподобљавање врсте стручне спреме за све запослене који успешно обављају одређени посао у дужем временском периоду, а немају одговарајућу стручну спрему у истом степену. На предлог ове Комисије Дирекција за пренос ради категоризацију ТС, односно распоред руковођаца у рангове радних места од 1 до 5, по критеријумима које утврде извршни директор, директори Погона и руководиоци служби експлоатација Погона преноса.

Радни учинак

Успешно је завршен и четврти круг заједничке акције Пословодства и Синдиката расподеле средстава која су предвиђена Програмом пословања за ову годину у оквирима Закона о привременом смањењу плата и до сада је 948 запослених добило за 30 посто увећање зараде.

Службени станови

Небојша Јањић, помоћник министра Министарства животне средине и просторног планирања је доставио Мишљење, односно „негативан“ одговор на питање нашег Пословодства ЈП EMC „да ли се вишегодишње становање у стану за службене потребе може уподобити закупу стана на одређено време са могућношћу куповине, без јавног оглашавања и спровођења прописане процедуре, рангирања и остало, тамо где је извесно да за послени нема на други начин решену стамбену потребу, уважавајући чињеницу да су улагана средства запослених на инвестиционом одржавању истих“. У допису Сектора за урбанистичко планирање и становање Мини-

старства животне средине и просторног планирања Републике Србије дато је мишљење да је потребно, после промене статуса станова на УО ЈП EMC, формирати ранг листу кандидата и спровести поступак расподеле станова

у складу са Уредбом о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини, а да своја новчана потраживања по основу инвестиционог одржавања коришћених

станова остваре у судском поступку.

Став Синдиката EMC о томе није измењен: неопходно је да Управни одбор ЈП EMC промени статус службених станова уз ТС 110/X и тако спречи њихов губитак са раздвајањем електроенергетских објеката, односно преносом ових трансформатора Приредним друштвима за дистрибуцију електричне енергије у ЈП ЕПС и да се одмах почне са решавањем питања, ако не свих, онда бар „неспорних“ станова за које су синдикални активисти прибавили договорену документацију која обезбеђује да се одређеном броју запослених, који живе у тим становима, а нису на други начин решили стамбено питање, омогући закупу станова.

Успешан рад заједничке Комисије Послодавца и Синдиката за накнаду штете због повреде на раду

Милан Голубовић, председник ове комисије је изјавио да су закључени Споразуми о вансудском поравнању са свим подносиоцима захтева за накнаду штете и да су по истим исплаћена новчана средства.

Учешће запослених у расподели дела добити ЈП EMC

Извршни одбор Синдиката EMC је донео Одлуку да се упути захтев Управном одбору ЈП EMC за исплату учешћа запослених у расподели дела добити ЈП EMC остварене у 2008. години.

Поштовати Уредбу Владе Републике Србије

По престанку важења уредбе, која има ограничен карактер, запослени ће остварити своје захтове. - Терет кризе требамо сви подједнако поднети - ЈП EMC на водећем месту међу јавним предузећима у Србији и не треба га мешати са компанијама које нису поштовале донету Уредбу

Учесници социјалног дијалога

Пословодство EMS и представници СЕМС у просторијама ЈП EMC, одржали су састанак поводом неколико актуелних питања која су се односила на исплату јубиларних награда, позајмице и расподеле остварене добити за запослене из претходних година, а која су протеклом периоду иницирали поједини запослени, односно чланови Синдиката.

Заједнички је констатовано, да су и Пословодство ЈП EMC и Синдикат у више наврата покушавали у разговорима и писаном званичном преписком са надлежним ресорним министарствима дефинисати наведену проблематику, која је актуелизована у последње време, пошто су поједина јавна предузећа, иако нису пословала са укупним позитивним салдом исплаћивала и јубиларне награде и позајмице пре рока комплетне отплате. Међутим, и после више покушаја и напора, ЈП EMC није добио званично тумачење Уредбе Владе Републике Србије донете у мају о ублажавању глобалне кризе.

Сама Уредба има ограничено трајање и то до 31. децембра, те је обавезујућа за све компаније да државном нивоу, како је прецизирано од стране републичке Владе.

Пословодство сматра, уз похвале за досадашње постигнуте ре-

зултате запослених, да су запослени заслужили и да требају да остваре своја права, те да су ЈП EMC задржали у групи најбољих, као и то да су га поставили на једно од водећих места међу јавним предузећима у Србији које до сада реализовало 95 одсто свих обавеза постављених пред EMC за чланство Србије у ЕУ, преосталих пет одсто зависи од осталих ТСО у окружењу. ЈП EMC не би требало поређивати са оним предузећима, која нису поштовала Уредбу, па су се због тог већ нашли на "удару" владиних законских тела. Истакнуто је и то, да су сва три питања обухваћена Планом пословања и за 2010. годину.

Речено је и то, да ће Пословодство без икаквих већих проблема у периоду иза Нове године и то по престанку важења Уредбе, исплатити и јубиларне награде, позајмицу по целокупној отплати, као и преосталу расподелу остварене добити из претходних година. Пословодство је предложило Синдикату, да се не иде у радикализацију, која би сигурно довела до урушавања позитивног имиџа Предузећа. Терет кризног периода требамо сви подједнако поднети и Пословодство и сви запослени.

М. Вукас

Упутство за обрачун накнада трошкова за време provedено на службеном путовању у земљи

На захтев Синдиката EMC промењено је ново Упутство за обрачун накнада трошкова за време provedено на службеном путовању у земљи, које је изазвало велико незадовољство запослених, нарочито монтера у далеководним екипама. Тај акт је донет, супротно досадашњој доброј пракси, без упознавања синдиката са садржином, али је брзом и адекватном реакцијом Пословодства избрисан проблематичан став тог Упутства, да се службеним путовањем сматра путовање ван места рада на удаљености већој од 50 километара.

Реновирање Релејне станице на Копаонику

Синдикат EMC је укључен у активности геновирање објекта „Релејна станица“ на Копаонику. Све синдикалне организације делова предузећа учествују у уређењу ентеријера „својих“ апартмана.

“Најзад, као у свакој прилици, и у овој бих морао да поновим једно те исто: будимо човечни и према онима које не пре-стају учити да смо им непријатељи; не журимо са загрљајима, али пружајмо руку свакоме ко увиђа да морамо живети као људи, кад нисмо могли као браћа. Негујмо што боље односе са нашим суседима који, и под највећим притисцима, ипак нису заборавили да смо упућени једни на друге. Не призивајмо Божју правду и милост, ако људима свих народа, вера и невоља не пожелимо оно исто што се и за себе молимо.

Ако нас порази и понижења не озлоједе, ако у трпљењу сабирамо снаге да се не понишtimo, наша велика патња може нам бити велико чисти-лиште за препород, без кога нам нема ни подмирења насушних потреба ни правог духовног живота. Безнађе није само пораз, већ порок обездушеног човека коме је лакше препустити се немоћи него упорно, истрајно борити се и молити, сваког дана, да се сачува и спасе великомученички народ наш. Ниједна служба њему не може бити само повремени или успутна, већ завето-вање да она мора бити непрестана, предана, Богу приступачна.”

**Његова светост
господин Павле,
почивши
патријарх српски**

СТАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА ГРАДОВА И ОПШТИНА

Окончан програм „Exchange 2“

Европски сертификат општини Пазова и признање нашем колеги Срђану Станковићу

Стална конференција градова и општина, под покровитељством Европске уније, окончала је и други донаторски програм „Exchange 2“ – „Размена 2“, чији је задатак био унапређење рада локалних самоуправа.

Тај програм реализован је као експертска помоћ, али су Пазовчани изненадили

Европљане додајући и нека аутентична решења.

Због тога су два општинска представника – **Игор Мишчевић** и **Срђан Станковић**, добили посебна признања. Срђан Станковић је наш колега. Запослен је у EMC-овом Одељењу за односе с јавношћу.

П. Б.

ЧАСОПИС КОМИКАЗЕ ОБЈАВИО 81. СТРИП АЛБУМ

Опачић опет у престижном друштву

Часопис „Комиказе“ из Хрватске објавио је недавно 81. стрип албум у којем је представио 33 аутора стрипова и графичких новела из 13 држава. Албум је већ представљен у Загребу и Љубљани. У јануару је представљен на највећем европском фестивалу стрипа у Француској и надметаће се у категорији независних издавача, а у јуну ће моћи да га види публика највећег фестивала ауторског стрипа у главном граду Италије.

Међу 33 аутора из САД, Португала, Шведске, Аустралије, Немачке, Хрватске и других држава, запажено место припало је београдском мајстору стрипа и графичке новеле **Александру Опачићу**, дизајнеру Одељења за односе с јавношћу EMC-а.

П. Б.

ПИСМА ЧИТАЛАЦА

Теслин трансформатор с трофазним напајањем

Др Вујо Миљевић из Института за нуклеарне науке Винча развио нови тип Теслиног трансформатора

Др Вујо Миљевић из Лабораторије за атомску физику Института за нуклеарне науке Винча из Београда јавио нам се занимљивим писмом:

- Поштовани, добио сам ваш часопис EMC број 36 из октобра 2009. године. Часопис сам први пут видео и заиста је интересантан. Међутим, имам једну примедбу. На страни 17 приказали сте под

насловом „Теслини трансформатори у Србији“ да, осим Теслиног трансформатора у Музеју Николе Тесле, постоје још три Теслина трансформатора у Србији.

Вероватно вам није познато да је у Институту за нуклеарне науке у Винчи развијен нови тип Теслиног трансформатора – Теслин трансформатор с трофазним напајањем за који сам добио IFIA пе-

хар и диплому и патент: Вујо Миљевић – Теслин трансформатор с трофазним напајањем, патентиран у српском Заводу за интелектуалну својину априла 2007. године, - пише др Миљевић.

Захвални на комплиментима и интересовању, уваженом читаоцу са задовољством признајемо да нисмо знали за нови тип Теслиног трансформатора и надамо се да ћемо га ускоро подробније представити у листу EMC.

IN MEMORIAM

Лазар Бечејац

(1938 – 2010)

Напустио нас је **Лазар Бечејац**. О дугогодишњем драгом колеги није било тешко написати неколико уобичајених реченица за сајт. Рођен 1938. Завршио Вишу електротехничку. Био предавач у средњој школи. Прешао у наше Предузеће. Писао за лист Електроисток. Потом уређивао лист. Прешао у Електропривреду Србије и с места новинара отишао у пензију.

Наши су се путеви често и чудно сретали. Сарађивали смо у неколико лепих пројеката, а први пут 1992. године. Заједно смо радили у ЕПС-у. После сам од њега преузео задатак - писање монографије Електроистока, а сарађивали смо и на филму о нашем Предузећу. Он је, после **Милисаву Луцића**, био други уредник листа Електроисток, а пре нешто више од деценије „наследио“ сам тај посао. Писао и за лист EMC.

Међутим, бојим се да о Лази не напишем штогод тривијално или патетично. Лаза није био такав, а и били смо блиски па би ме било срамота због било које претеране или површне речи.

Онда сам се сетио речи **Густава Мајринка**, аустријског књижевника и мисленог човека: - Кад људи устану из кревета, верују да, попут хаљине, одбацују сан од себе, а не схватају да постају плен сопствених жеља и жртве још дубљег сна од оног који их је напустио. Постоји само једно истинско буђење, а то је оно које ћеш ти тек доживети. Али, ако будеш причао о томе, људи ће рећи да си луд јер не могу да схвате. Зато је болно и узалудно говорити с њима. Они само прохује, као бујица; као да су успавани. Они су попут траве што ујутро расте, а већ увече је посечена и увела...

Свака ствар, која се налази на свету, само је вечни симбол заогрнут у праšину. Мисли очима док по-

сматраш сваки облик. Све што ставља облик на себе, једном је било дух. Онај што је једном пробуђен више не може умрети. Сан и смрт су једна иста ствар. Човек не хода ни једним путем; ни путем живота, ни путем смрти. Он је ношен ветром попут плеве. У Талмуду је речено: „Пре него што Господ створи свет, он даде огледало свим створењима. У њему видеше све патње духа, али и сву узвишеност што проистиче из њих. Неки понесоше тај терет, а оне што одбише Господ прогна из Књиге Живота. Али, ти *идеш* путем који си изабрао својом вољом иако то још не знаш. Сам си изабрао, не мучи себе; како знање долази, доћи ће и сећање. *Знање и сећање су једна иста ствар.*“

Од некадашњег роба хорди фантастичних приказа, за које нисам ни знао да ли су осећања или идеје, сада сам се осећао као краљ у свом сопственом краљевству.

Голе речи, што су хиљадама пута дотакле моје уши не значећи ништа, сад се утказе у дубину моје свести. Ствари, које сам попут папагаја учио, одједном постадоше *моје*, у самој својој суштини. Тајна стварања речи, коју никад нисам ни слушаивао, сада је лежала разоткривена предамном. „Виши“ идеали човечанства, што су попут великих магната, који машу својим ордењем за заслуге, изволели да ме искориштавају из даљине својим слоганима јадног патоса, одједном, скрушено, скинуше своје маске и извинише се за своје самозадовољно присуство; били су само просјаци – само штаке још дрскијих будућих превара.

Тих сам се речи сетио; шаљем их Лази с поштовањем – као похвалу његова бића, али и као попутбину.

Предраг Батинић

ПРОМОЦИЈА АЛМАНАХА ЕЛЕКТРОИСТОК 1958.-2005.

Значајно фактографско дело

Намењено не само запосленима већ и широј читалачкој публици. - Проверено више стотина различитих докумената, пласирани валидни и тачни подаци у развоју EMC-овог „претходника“

Промоција Алманаха Електроисток 1958.- 2005. аутора **др Стеве Мијатовића** у издању ЈП Електромрежа Србије, организована је 22. децембра у Националном диспечерском центру пред већим бројем бивших запослених у том Предузећу, који су обављали пословодне и руководне функције присуствовали су и **др Милош Миланковић**, генерални директор, **Сандра Петровић**, заменик генералног директора ЈП EMC **Јован Еђимовић**, извршни директор за ЕФС са неколицином садашњих руководиоца појединих организационих делова, а посебно Погона преноса. Поред њих на промоцији је био присутан и **др**

Аца Марковић, председник Управног одбора ЈП ЕПС, један од бивших директора Електроистока.

Рецезенти мр **Гојко Дотлић** и **Војислав Милић**, говорили су о напорима аутора овог изузетно значајног дела, који је обухватио развој система за преноса електричне енергије у Србији од 1958. до 2005. године, када је формирано ново предузеће ЈП EMC, да будућим генерацијама остане једно трајно фактографски богато и стручно обрађено штиво, а да се старији прегаоци развоја преноса електричне енергије подсети напора које су улагали у дугогодишњи развој Електроистока, а са-

мим тим доприносили целокупном развоју Републике Србије.

Аутор Мијатовић истакао је, да је у Алманах уложено много истраживачког рада, проверено више стотина различитих докумената, што сведочи богата библиографија на крају самог Алманаха, како би пласирани подаци заиста били валидни и фактографски тачни. На нешто више од 270 страница обухваћено је 12 целина од оснивања, организације, реорганизација, развоја мреже преноса, кретања кадрова, пренетих количина енергије, инвестициона улагања, финансијски токови ... Истакнуто је и то, да је дело намењено не само запосленима, већ и будућим покољењима, која ће стасавати у ЈП EMC, студентима и ђацима и широј читалачкој публици коју интересује развој енергетског сектора у Србији.

Др Милош Миланковић је напоменуо да се ради о значајном делу које је штампано уз сагласност актуелног Пословодства и том приликом истакао, да садашње Предузеће, односно ЈП EMC наставља са значајним развојним пројектима у изградњи нових преносних капацитета у самој области преноса, развоју тржишта и управљању системом за пренос електричне енергије. Посебно нагласивши да се ЈП EMC налази међу најуспешнијим јавним предузећима у Србији, у које је до сада ЕУ на разним пројектима донирала са више десетина милиона евра, а која су комплетно усмерена у развојне концепте, те да му је част и задовољство што ЈП EMC, као правни следбеник Електроистока наставља са развојним концептом у привредном и енергетском сектору у Србији, те да Предузеће справом носи име Електромрежа Србије.

Мирослав Вукас

СИГУРНОСТ
ПОУЗДАНОСТ
ЕФИКАСНОСТ

www.ems.rs

